

บทบาททางเพศของเพลงลูกทุ่งปัจจุบัน

The Gender Roles of Thai Country

อดิพล เอื้อจรัสพันธุ์¹ และ สุชัย ศรีมุข²

Adipon Euajarusphan and Tanachai Srimuk

Corresponding author, E-mail : adiponman@gmail.com

Received : June 16, 2021
Revised : September 23, 2022
Accepted : November 21, 2022

บทคัดย่อ

เพลงลูกทุ่งไทยเป็นแนวเพลงที่อยู่คู่กับคนไทยมาอย่างช้านาน โดยเฉพาะสภาพสังคมและวัฒนธรรมมักจะมีอิทธิพลกับเพลงลูกทุ่งในทุกยุคสมัย ทำให้เพลงลูกทุ่งแต่ละยุคนั้นจะสะท้อน ความคิด ความเชื่อ ของผู้คนคนในยุค นั้น ๆ โดยการถ่ายทอดเรื่องราวทางเพศก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ถูกถ่ายทอดออกมาผ่านเพลงลูกทุ่งในแต่ละยุคสมัย ซึ่งในปัจจุบันเพลงลูกทุ่งอินดี้ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก และด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยทำให้ไม่ว่าบุคคลใดก็สามารถเป็นผู้ผลิตเพลงลูกทุ่งได้

การวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาททางเพศของเพลงลูกทุ่งอินดี้ในยุคปัจจุบัน โดยเป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งจะมุ่งเน้นวิเคราะห์ที่ตัวเนื้อหาของเพลงลูกทุ่งอินดี้ผ่านแนวคิดเรื่องเพศวิถี (Sexuality) ความรู้เกี่ยวกับเพลงลูกทุ่ง ทฤษฎีบทบาท (Role Theory) ทฤษฎีภาพตัวแทน (Representation) และ ทฤษฎีการสร้างความเป็นจริงทางสังคม (Social Construction of Reality) โดยผู้วิจัยจะนำทฤษฎีและแนวคิดมาผนวกกับเนื้อหาข้อมูลที่ได้ศึกษา และนำมาพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis) และเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นรูปธรรมมากขึ้นผู้วิจัยจึงจัดทำตารางบันทึกข้อมูล (Coding

Sheet) เพื่อแสดงผลของบทบาททางเพศที่เกิดขึ้นในเพลงลูกทุ่งอินดี้ โดยผลวิจัยพบว่าบทบาททางเพศของเพลงลูกทุ่งอินดี้ปัจจุบัน พบความสัมพันธ์ของเพศวิถีที่สะท้อนให้เห็นถึงบทบาททางเพศในเพลงลูกทุ่ง 3 รูปแบบ คือ เพศวิถีของความสัมพันธ์ระหว่างชายกับหญิง เพศวิถีของความสัมพันธ์ระหว่างลูกกับครอบครัว และเพศวิถีของความสัมพันธ์ของเพศทางเลือก โดยนอกจากนี้ยังพบบทบาททางเพศที่ปรากฏขึ้นในเพลงลูกทุ่งอินดี้ปัจจุบัน ได้ทั้งหมด 4 บทบาทหลัก คือ บทบาทของคู่รัก บทบาทของการถูกทิ้งและการนอกใจ บทบาทบุคคลต้นแบบ และบทบาทการต่อรองทางเพศ ซึ่งทุกเพศวิถีของความสัมพันธ์และทุกบทบาททางเพศล้วนมีการเปลี่ยนแปลงหรือต่อสู้เพื่อเรียกร้องบางอย่างให้กับบทบาททางเพศของตนเอง โดยใช้เพลงลูกทุ่งอินดี้เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดสู่สังคม

คำสำคัญ: บทบาททางเพศ, เพศวิถี, เพลงลูกทุ่งอินดี้

Abstract

Thai country music is the genre of Music that Thai people have listened to for a long time. It

¹ วิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
College of Innovation, Thammasat University

² นักวิชาการอิสระ
Independent Scholar

provides entertainment and reflects the conceptions, beliefs, and cultures of the people in each generation. Nowadays, Thai country music is trendy.

The objective of the study was to examine the gender role of Thai country music. The study was qualitative research focused on analyzing the lyrics of Thai country music through sexuality, role theory, representation, and social construction of reality. The quantitative data were analyzed using the descriptive analysis and displayed the results about the gender role of Thai country music by a coding sheet. The results of this study show that the relationship between men and women reflects their gender roles. The third form is gender relations between men and women, family relationships, and LGBTQ relationships. In addition, the gender roles that appeared in current indie folk songs were found in four prominent roles: the role of a couple. The role of being abandoned and infidelity Role model and gender negotiation roles All sexes of relationships and gender roles have changed or fought to demand something for their gender roles. By using indie country music as a tool for transferring to society

Keywords: Gender Roles, Sexuality, Thai Country Music

ที่มาและความสำคัญ

เพลงลูกทุ่งนอกจากจะสร้างความบันเทิงในอีกรูปแบบหนึ่งสอดแทรกสภาพสังคมและวัฒนธรรมในแต่ละยุคสมัยแล้วยังมีความสำคัญกับเศรษฐกิจของประเทศไทยทำให้เกิดการหมุนเวียนของเศรษฐกิจ เกิดธุรกิจที่แตกแขนงไปในด้านต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับตัวศิลปิน วงเครื่องดนตรี การออกแสดงไปตามต่างจังหวัดทั่วประเทศไทย ทั้งหมดล้วนแต่สร้างเศรษฐกิจให้ธุรกิจบันเทิงในไทยทั้งสิ้น ปัจจุบันเพลงลูกทุ่งอินดี้ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากด้วยลักษณะของเพลงลูกทุ่งอินดี้ที่ใช้ภาษาในการแต่งเนื้อร้องแบบไม่เป็นทางการ มีคำศัพท์ใหม่ที่เป็นที่นิยมในช่วงเวลานั้น ๆ ผสมผสานเข้าไปอยู่ในบทเพลง เช่น เมามาย มาจากหลักภาษาที่ถูกต้องว่า เมทาไม หรือ ต้าวาวพ มาจากหลักภาษาที่ถูกต้องว่า เจ้าวพ เป็นต้น ต่างจากเพลงลูกทุ่งแบบเดิมที่จะใช้ภาษาที่ถูกต้องตามหลักภาษา สามารถเข้าใจได้ตรงตัว สื่อความหมายแบบตรงไปตรงมา อีกทั้งเพลงลูกทุ่งอินดี้จะใช้

เครื่องดนตรีอิเล็กทรอนิกส์เข้ามาผสมผสานกับเครื่องดนตรีสากลและเครื่องดนตรีไทย ต่างจากเพลงลูกทุ่งแบบเดิมที่จะมีเพียงเครื่องดนตรีไทยและเครื่องดนตรีสากลเท่านั้น อีกทั้งเทคโนโลยีที่ทันสมัยทำให้ไม่ว่าบุคคลใดก็สามารถเป็นผู้ผลิตเพลงลูกทุ่งอินดี้ได้ ไม่จำเป็นต้องเป็นครูเพลงหรือค่ายเพลงเท่านั้นที่จะผลิตเพลงลูกทุ่งออกมาได้

เพลงลูกทุ่ง เป็นแนวเพลงประเภทหนึ่งที่อยู่คู่กับสังคมไทยมาอย่างช้านาน มักถ่ายทอดเรื่องราวชีวิตออกมาผ่านบทเพลง ท่วงทำนอง เสียงร้อง และเครื่องดนตรี ซึ่งโดยแต่ละพื้นที่จะมีการถ่ายทอดเพลงลูกทุ่งที่แตกต่างกันออกไป ตามพื้นฐานชีวิตของคนในพื้นที่นั้น ๆ อาทิเช่น เพลงลูกทุ่งในพื้นที่ภาคอีสาน ที่มักจะเน้นไปที่ความสนุกสนาน โดยท่วงทำนองจะใช้เครื่องดนตรีที่เป็นเอกลักษณ์ของภูมิภาคเข้ามามีบทบาท เป็นต้น แต่สิ่งหนึ่งที่ผู้เขียนเห็นว่าเพลงลูกทุ่งนั้นมีลักษณะเฉพาะที่เหมือนกันคือ เรื่องของการใช้ภาษา โดยเพลงลูกทุ่งมักจะใช้คำง่าย ๆ ซึ่งทำให้ฟังแล้วเข้าใจง่าย ตรงไปตรงมา เป็นที่นิยมของคนทั่วไป สามารถเข้าถึงได้ทุกเพศ และทุกชนชั้น นอกจากนี้บทเพลงมักจะเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม สภาพสังคม เพศ และหน้าที่ต่าง ๆ ที่สังคมเป็นตัวกำหนด ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงเรื่องราวชีวิตจริง อาทิเช่น เรื่องราวความรักของคู่ชีวิต ความสัมพันธ์ทางสังคม ปรากฎการณ์ทางธรรมชาติ ปัญหาเศรษฐกิจ และเรื่องทางการเมือง เป็นต้น

วิวัฒนาการเพลงลูกทุ่ง หากมองย้อนกลับไปในอดีต เพลงลูกทุ่งมักถูกถ่ายทอดออกมาอย่างมีระเบียบแบบแผน โดยลักษณะเฉพาะของเพลงลูกทุ่งที่ผู้เขียนได้กล่าวไปข้างต้นอาจกล่าวได้คือ เพลงลูกทุ่งจะมีการใช้ภาษาที่ง่ายและตรงไปตรงมา เนื้อหาของเพลงมักจะบรรยายเรื่องราวชีวิตสิ่งต่าง ๆ ที่ประกอบสร้างทางสังคม ซึ่งเน้นชีวิตของคนต่างจังหวัด ชนชั้นล่าง รวมไปถึงชนชั้นกรรมชีพ ซึ่งในช่วงแรกนั้นยังไม่มีแบ่งประเภทว่า เป็นลูกทุ่งหรือลูกกรุง เพราะว่าเพลงไทยนั้นได้ถูกพัฒนามาจากเพลงไทยเดิมที่มีลักษณะการใช้คำร้องแบบเอื้อน และใช้เครื่องดนตรีไทยบรรเลง จึงเกิดขึ้นเป็นเพลงไทยสากล ที่มีเนื้อร้องเต็ม ใช้เครื่องดนตรีสากลบรรเลง จนได้รับความนิยมมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพราะอาจจะเกิดจากเป็นแนวเพลงที่ ฟังง่าย ร้องง่าย จดจำได้ง่าย เป็นต้น นอกจากนี้บุคคลในวงการเพลงในอดีต ก็มักจะไม่เห็นด้วยกับการแบ่งแยกแนวเพลง เพราะถือว่าดนตรีเป็นภาษาสากลและต่างเป็นเพลงไทยสากลเช่นเดียวกัน (จินตนา,2533) แต่ในปัจจุบันนั้นเพลงลูกทุ่งมักถูกดัดแปลงให้เข้ากับกระแสสังคมมากขึ้น และเป็นอิสระใน

การคิดหรือสร้างสรรค์ผลงานออกสู่สังคม อาทิเช่น เนื้อร้อง ทำนอง ที่มีความสนุกและแปลกใหม่ เป็นต้น ทำให้ปัจจุบัน เพลงลูกทุ่งอินดี้ มักได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก เมื่อเทียบกับเพลงลูกทุ่งแบบเดิม โดยสามารถสังเกตได้จากยอดวิวของเพลงลูกทุ่งอินดี้ในเว็บไซต์ยูทูบ (YouTube) และการปล่อยเพลงลูกทุ่งอินดี้ออกมาอย่างต่อเนื่อง (ศิริพร,2541)

จากวิวัฒนาการของเพลงลูกทุ่งในอดีตจนถึงปัจจุบัน และจากระบบนิเวศการฟังเพลงลูกทุ่งตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ของตัวผู้เขียนเอง ทำให้ผู้เขียนเห็นถึงความเปลี่ยนแปลงและความแปลกใหม่ที่เกิดขึ้นในเพลงเพลงลูกทุ่ง โดยเฉพาะใน เพลงลูกทุ่งอินดี้ ที่มักจะนำเสนอเรื่องราวทางเพศอย่างเปิดเผยและตรงไปตรงมามากขึ้นกว่าในอดีต อีกทั้งยังถ่ายทอดเรื่องราวความรักที่แปลกใหม่ และมีความหลากหลายทางเพศมากขึ้น ทำให้บทบาททางเพศมีความเปลี่ยนแปลงไปจากอดีต ทั้งหมดที่กล่าวมานั้นจึงนำมาสู่งานวิจัย เรื่องบทบาททางเพศในเพลงลูกทุ่งในยุคปัจจุบัน

ลักษณะการสร้างและสื่อความทางเพศของเพลงลูกทุ่ง ปัจจุบันเพลงลูกทุ่งได้รับความนิยมมาก อาจเกิดจากเทคโนโลยีการสื่อสารที่ง่ายต่อการเข้าถึง เช่น คลื่นวิทยุ โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต หรือสื่อใหม่อย่างเช่น ยูทูบที่ถือว่าเป็นแหล่งการสื่อสารหลักของเพลงลูกทุ่งในปัจจุบัน จึงทำให้ เพลงลูกทุ่งสามารถเข้าถึงได้ง่าย ประชาชนจำนวนมากทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัดสามารถรับฟังได้อย่างเท่าเทียมกัน ทำให้หลาย ๆ เพลงเป็นที่นิยมอย่างชั่วข้ามคืน เพราะเพลงลูกทุ่งที่โด่งดังในปัจจุบันมักมาจากยูทูบ ศิลปินหน้าใหม่ก็เกิดมากมาย เพราะไม่จำเป็นต้องพึ่งพาค่ายใหญ่ ๆ เหมือนในอดีตอีกต่อไป

จากที่กล่าวไปข้างต้น ทำให้เห็นว่ากระบวนการสร้าง เพลงลูกทุ่งนั้นง่ายขึ้น การสร้างและสื่อความหมายของเพลง ลูกทุ่งจึงมีอิสระในการคิดและเผยแพร่ ไร้กรอบความคิดและวิธีการสร้างเพลงลูกทุ่งแบบเดิม ๆ ที่จะต้องมีสัมผัสนอก-ใน หรือเนื้อหาของเพลงจะอยู่ในศีลธรรม ซึ่งทำให้เห็นถึงความแตกต่างเป็นอย่างมาก ลักษณะการสร้างและการสื่อความหมายทางเพศในเพลงลูกทุ่งจึงใช้ภาษาที่เร้าอารมณ์ มีนัยให้สามารถติดตามได้ และสนุกสนาน กรณีตัวอย่าง เช่น

เนื้อเพลง : เต๋อเต๋ยเต๋ยเต๋ย คิลปิน : ลำไย ไหทองคำ

เต๋อเต๋ยเต๋ยเต๋อ เต๋อเต๋ยเต๋ยเต๋อ เต๋อเต๋ยเต๋ยเต๋อเต๋ยเต๋อเต๋ยเต๋ยเต๋ยเต๋อ

อ้ายอยู่ทางเท่งน้องอยู่เต๋ล่ง เปลี่ยนกันลูก เปลี่ยนกันลูก เปลี่ยนกันนัง

อ้ายเต๋ยเต๋อน้องเต๋ยเต๋อเฮาเต๋ยเต๋อ มั่นกะเสียว ทุกครั้งยามลมมณัง

จากเนื้อเพลงแสดงให้เห็นว่า การสื่อความหมายของ เพศของเพลงลูกทุ่งจะเป็นการบรรยายสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อสื่อความหมายทางความรู้สึกในสถานการณ์นั้น ๆ โดยจะแสดงออกในลักษณะการกระตุ้นอารมณ์และความรู้สึกทางเพศ ซึ่งผู้เขียนขออภิปรายการสื่อความหมายออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. การสื่อความหมายโดยตรง หมายถึง การสื่อสาร หรือการสร้างความสัมพันธ์จากเพศหนึ่งไปยังอีกเพศหนึ่ง โดยผ่านการใช้คำที่หรือภาษาพูดและภาษาเขียนที่ตรงไปตรงมา สื่อสารได้รวดเร็ว ไม่อ้อมค้อม ภาษาที่ใช้ทำให้ผู้ฟังรู้สึกเป็นกันเอง หรืออาจเป็นภาษาถิ่น ที่สื่ออารมณ์โศกเศร้า โกรธ สื่อถึงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องวาจาสิทธิ์ แสดงถึงความอดทน หรือ พฤติกรรมสนุกสนาน อาทิเช่น

อ้ายอยู่ทางเท่ง น้องอยู่เต๋ล่ง
เปลี่ยนกันลูก เปลี่ยนกันลูก เปลี่ยนกันนัง
อ้ายเต๋ยเต๋อน้องเต๋ยเต๋อ เฮาเต๋ยเต๋อ
มั่นกะเสียวทุกครั้ง ยามลมมณัง

จากท่อนที่ผู้เขียนยกตัวอย่างมานี้หากการสื่อความหมายโดยตรง คือการเล่นเครื่องเล่นม้ากระดก ที่จะเปลี่ยนกันลูก-นังเพื่อเปลี่ยนกันกระดก เมื่อใครได้อยู่ด้านบนแล้วลมพัด ก็กะเสียวทุกครั้งที่ได้เล่นเครื่องเล่นม้ากระดก เป็นต้น โดยภาษาที่ใช้จะเป็นภาษาถิ่น และเป็นเรื่องราวความสนุกในวัยของเด็กผู้หญิงและผู้ชาย

2. การสื่อความหมายโดยนัย หมายถึง การสื่อสาร หรือการสร้างความสัมพันธ์จากเพศหนึ่งไปยังอีกเพศหนึ่ง โดยสารที่ต้องการสื่อจะเป็นในแง่มุขอื่น ๆ โดยไม่ใช่ความหมายหลักโดยแท้จริง โดยจะเป็นความหมายแฝง ที่อาจจะเกี่ยวกับเรื่องราวทางเพศ การสร้างความรัก การสื่อความหมายโดยนัยนั้นจะต้องใช้การตีความเป็นหลัก ซึ่งรับสารไม่จำเป็นต้องเข้าใจสิ่งที่ผู้ส่งสารต้องการจะสื่อก็ได้ อาทิเช่น

อ้ายอยู่ทางเท่ง น้องอยู่เต๋ล่ง
เปลี่ยนกันลูก เปลี่ยนกันลูก เปลี่ยนกันนัง
อ้ายเต๋ยเต๋อน้องเต๋ยเต๋อ เฮาเต๋ยเต๋อ
มั่นกะเสียวทุกครั้ง ยามลมมณัง

จากท่อนที่ผู้เขียนยกมานี้หากเป็นการสื่อความหมายโดยนัยจะสามารถตีความได้อย่างหลากหลาย แต่ผู้เขียนขออภิปรายในมุมของบทบาททางเพศที่เกิดขึ้น คือ เป็นการใช้กิจกรรมการเล่นเครื่องม้ากระดกในวัยของเด็กผู้หญิงและเด็กผู้ชาย มาเป็นการสร้างความหมายใหม่ในกิจกรรมทาง

เพศของผู้ที่รับบทเป็นหญิงและผู้รับบทเป็นผู้ชาย โดยที่ผู้ชายจะต้องอยู่ด้านบนและผู้หญิงจะต้องอยู่ด้านล่าง เช่น ท่ามิชชันนารี (Missionary) เป็นต้น

เพลงลูกทุ่งกับบทบาททางเพศ หากมองย้อนกลับไปในอดีตเพลงลูกทุ่งมักถูกถ่ายทอดออกมาอย่างมีระเบียบแบบแผน โดยเหมือนถูกกำหนดบทบาททางเพศไว้แล้วว่าเพศหญิงต้องอยู่ในสภาพสังคมแบบนี้ และเพลงชายต้องมีบทบาทแบบนี้ ทำให้การถ่ายทอดบทเพลงออกมาเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เช่นผู้หญิงต้องถูกนอกใจและเป็นฝ่ายที่ต้องการความรักจากผู้ชายเสมอ และผู้ชายต้องเจ้าชู้ต้องเป็นฝ่ายนอกใจก่อนเสมอ เป็นต้น จึงทำให้เห็นถึงการผลิตซ้ำของเพศวิถีโดยการประกอบสร้างทางสังคมที่ถูกถ่ายทอดมาในยุคนั้น ๆ โดยมีสังคมเป็นตัวกำหนด แต่ในปัจจุบันสภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปค่อนข้างมาก บทเพลงลูกทุ่งจึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ซึ่งอาจจะทำให้ได้เห็นถึงการสับเปลี่ยนบทบาททางเพศเปลี่ยนไปจากเดิม อาทิเช่น ผู้หญิงแข็งแกร่งมากขึ้น กล้าแสดงออกเรื่องเพศมากกว่าในอดีต ตัวอย่างเช่นเพลง บังคับจากเมื่อด บอกลาใหญ่ ๆ และไม่แรดอยู่ยาก เป็นต้น นอกจากนี้สังคมไทยยังเปิดรับเรื่องความหลากหลายทางเพศมากขึ้น ทำให้ในปัจจุบัน เราจะพบเห็นการถ่ายทอดบทบาททางเพศของเพศทางเลือกมากขึ้นกว่าในอดีต ตัวอย่างเช่น เพลงลูกฉันเป็นกระเทย และ ไม่เพียงแต่บทบาททางเพศที่มีความหลากหลายมากขึ้นของเพลงลูกทุ่ง แต่ยังมีถ่ายทอดบทบาททางเพศของผู้หญิงผ่านความเป็นแม่อีกด้วย เช่นเพลง แม่ใช้ล้างถ้วย เปรต(สมภเวสี) ขอขมาวิญญาณแม่ เป็นต้น

จากการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อเพลงลูกทุ่งไทยในปัจจุบัน ที่ได้กล่าวไปข้างต้น จึงทำให้ผู้เขียนนำมาสืบค้นสนใจที่จะศึกษา เพศวิถีที่เกิดขึ้นในเพลงลูกทุ่งในยุคปัจจุบัน และต้องการที่จะวิเคราะห์และพรรณนา ความคิด ความเชื่อของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ผ่านบทเพลงลูกทุ่ง โดยผู้เขียนจะวิพากษ์อย่างมีเหตุผล และคาดหวังว่าจะเป็นแนวทางการความคิดที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจและพัฒนางานเพลงลูกทุ่งต่อไปในอนาคตได้เป็นอย่างดี

สถานการณ์และปรากฏการณ์

ตั้งแต่อดีตเพลงลูกทุ่งมักเกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ โดยในอดีตนั้นจะเป็นเพียงเพลงที่มาในรูปแบบสองแง่สองง่าม หรือมีเนื้อหาให้ชวนคิด อาทิเช่นเพลง ผู้ชายในฝัน ซึ่งขับร้องโดย พุ่มพวง ดวงจันทร์ ที่ปัจจุบันนั้นกลายเป็นราชินีลูกทุ่งของสังคมไทยไปแล้ว โดยจากเนื้อเพลงจะปรากฏเนื้อที่กลายเป็นที่ชวนคิดว่า “เสียบหล่น ๆ ตั้ง 5 – 6 ที” ซึ่งคำนี้ก็สามารถตีความกันไปได้อย่างมากมาย กลายเป็นคำที่ถูกพูดถึงอย่าง

มากในยุคนั้น ถือเป็นเรื่องที่น่าตื่นตาตื่นใจสำหรับเพลงลูกทุ่งและเป็นความแปลกใหม่ที่เกิดขึ้นในช่วง 20-30 ปีก่อน เพราะเพลงของพุ่มพวง ดวงจันทร์นั้นหลาย ๆ เพลงมีการแสดงออกถึงความ “ก้ำกั้นและเจ้าชู้” ในจังหวะสนุกสนาน ซึ่งต่อมาก็ได้มีศิลปินที่ร้องเพลงสองแง่สองง่ามเกิดขึ้นมาอย่างมาก อาทิเช่น อภิพร นครสวรรค์ ที่โด่งดังในเพลง “เซฟบ๊ะ” เป็นต้น ทั้งหมดที่ไปนั้นจึงกลายเป็นปรากฏการณ์เพลงลูกทุ่งที่เกิดขึ้นในอดีต ซึ่งทำให้ผู้เขียนมองว่าบทเพลงทั้งหมดที่กล่าวไปนั้นก็อาจจะกลายมาเป็นเพลงต้นแบบของวงการเพลงลูกทุ่งในปัจจุบันก็ได้

ภาพที่ 1 หน้าปกเพลงผู้ชายในฝัน
ที่มา: YouTube

ซึ่งต่อมาในช่วง 2 ปีก่อน เพลงลูกทุ่งหรือเพลงลูกทุ่งอินดี้อย่างบทเพลงที่มีชื่อว่า “ผู้สาวขาละ” ที่ออกมาทำให้เพลงลูกทุ่งกลับมามีกระแสและพูดถึงอีกครั้งเกี่ยวกับการนำเสนอผ่านบริบททางเพศ ซึ่งในเนื้อหาของเพลงนี้ก็แทบไม่ได้มีเนื้อหาที่หยาบคายหรือ สองแง่สองง่ามเลยแต่อย่างใด แต่กระแสที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์นั้นกลับกลายเป็นเรื่องของชุดการแสดงและท่าเต้นประกอบเพลง ที่มีความเซ็กซี่เกินไป ซึ่งวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างหนักว่าไม่เหมาะสม เพราะเพลงลูกทุ่งถือเป็นเพลงที่มีระเบียบแบบแผนอย่างไทยมาอย่างช้านาน บ้างก็บอกว่าผิดจารีตประเพณีไทย หรือบ้างก็บอกว่าแหกขนบบ้าง เป็นต้น ทำให้เห็นว่าประเทศไทยนั้นเป็นประเทศที่อนุรักษ์นิยมค่อนข้างสูง การที่จะมีการเปลี่ยนแปลงจากสิ่งใดไปสิ่งหนึ่งจะทำให้เกิดเป็นกระแสวิพากษ์วิจารณ์อย่างหนัก (ทัศนวิศิน, 2559)

ภาพที่ 2 ภาพจากข่าว
ที่มา: Matichon

ในยุคที่เทคโนโลยีและสื่อโซเชียลมีเดียมีการเติบโตค่อนข้างสูงและได้รับความนิยมเป็นอย่างมากทำเพลงลูกทุ่งอินดี้ กลับมามีบทบาทอีกครั้ง ซึ่งในครั้งนี้เกิดความหลากหลายของเพลงลูกทุ่งมากมาย เรียกได้ว่า ออกมาก็เพลงก็มียอดวิวในโซเชียลมีเดียที่สูงมากขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้มีศิลปินหน้าใหม่เกิดขึ้นอย่างมาก จนเกิดเป็นปรากฏการณ์ “ลูกทุ่ง 100 ล้านวิวอยู่บ้านนอกก็ดังได้” ขึ้นมา (วันเฉลิม, 2561) โดยเป็นการแต่งเพลงเอง ร้องเอง หรือมีอิสระในการแสดงออกผ่านเพลงลูกทุ่งมากขึ้น ซึ่งจะแตกต่างจากในอดีตที่จะต้องมีการแต่งเพลงให้ และศิลปินมักจะอยู่ในกรอบแนวเพลงแบบเดิม ๆ แต่ในปัจจุบันนี้มีศิลปินที่ดังและเติบโตมาจากการเผยแพร่บทเพลงลูกทุ่งผ่านโซเชียลมีเดียอย่างอิสระมากมาย อาทิเช่น ก้องห้วยไร่ อามชุตติมา เจนนีได้หมดถ้าสดชื่น ครูเต้ย อภิวัตร เป็นต้น ซึ่งจากปรากฏการณ์ที่ผู้เขียนได้กล่าวไปข้างต้นนั้น ก็ทำให้เห็นว่าอิสระของเพลงลูกทุ่งถูกปลดปล่อยออกจากกรอบเดิม ๆ เนื้อหาของเพลงลูกทุ่งในยุคปัจจุบันจึงทำให้สามารถเข้าถึงได้ง่ายกว่าในอดีต และมีการพูดถึงเรื่องราวทางเพศที่เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคมปัจจุบัน

ภาพที่ 3 ภาพจากข่าว
ที่มา: daradaily

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาบทบาททางเพศของเพลงลูกทุ่งอินดี้ในยุคปัจจุบัน

ระเบียบการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษา บทบาททางเพศของเพลงลูกทุ่งในปัจจุบัน ครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาเพลงลูกทุ่งที่เผยแพร่ในโซเชียลมีเดีย (YouTube) ในช่วงวันที่ วันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2563 – 30 มิถุนายน ปี พ.ศ.2563 ผู้วิจัยดำเนินการแบ่งขั้นตอนตามระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาบทบาททางเพศที่เกิดขึ้นในเพลงลูกทุ่ง ทั้งกระบวนการการสร้างความหมาย บทบาททางเพศ ภาพตัวแทน ไปจนถึงเพศวิถี หรืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบทบาททางเพศ ซึ่งถูกสะท้อนออกมาผ่านเพลงลูกทุ่งในปัจจุบัน โดยเป็นการศึกษาที่ตัวเนื้อหา (Content) ซึ่งเพลงที่ผู้วิจัยได้รวบรวมมาเพื่อศึกษานั้นจะเป็นเพลงลูกทุ่งที่เผยแพร่ในโซเชียลมีเดีย (YouTube) จำนวน 23 เพลง โดยมียอดคนดูมากกว่า 25 ล้านคนขึ้นไป และเผยแพร่ในช่วงวันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2563 – 30 มิถุนายน ปี พ.ศ.2563 โดยผู้วิจัยได้สรุปออกมาทั้งหมด 23 เพลง ดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางแสดงข้อมูลเพลงทั้งหมด

อันดับ	เพลง	ยอดผู้ชม	เผยแพร่
1	คือเก่า	137,342,196	11 กุมภาพันธ์ 2563
2	อสุรกาย	125,712,113	9 พฤษภาคม 2563
3	ตัวละครลับ	87,638,134	10 เมษายน 2563
4	รักผิดเวลา	73,737,200	9 มีนาคม 2563
5	วิธีบอกเลิก	73,132,894	22 มีนาคม 2563
6	อยู่คนเดียวให้ชิน	66,410,416	15 กุมภาพันธ์ 2563
7	ปล้ำท้อแม่พ่อยังจน	63,070,660	26 กุมภาพันธ์ 2563
8	ไอ้ย่นอ	55,838,735	12 มีนาคม 2563
9	ลืมหาคา	55,091,963	14 มีนาคม 2563
10	รักนะตัววาฬ	52,371,382	10 มิถุนายน 2563
11	สตอรี่ซึ้งเหงา	46,381,216	5 เมษายน 2563
12	นกเจ้า	42,883,096	24 มิถุนายน 2563
13	เมามาย	42,225,124	9 พฤษภาคม 2563
14	คนอย่างเธอต้องเจอน้ำมันพราย	34,804,756	23 มิถุนายน 2563
15	ผีสาวนางไม้	33,073,133	9 พฤษภาคม 2563
16	หน้าไม่โหดทำไมโสดก็ไม่รู้	32,144,170	29 พฤษภาคม 2563
17	ผู้ป่าวทรงโจร	31,375,743	6 มีนาคม 2563
18	มักปะละ	29,426,668	15 มีนาคม 2563
19	เห็นเอียนนอกใจ อยากเป็นไอรอนแมน	28,421,822	10 มิถุนายน 2563
20	เพลงเปรต(สัณทเวสี)	26,682,187	1 พฤษภาคม 2563
21	ขอให้บ้านไฟดับ [แข่งมั่ง]	26,631,373	9 พฤษภาคม 2563
22	หน้าโหดโหดคิดดี	25,701,775	12 มีนาคม 2563
23	อีกเจ้าแสบ	25,533,160	25 พฤษภาคม 2563

หมายเหตุ : ยอดผู้ชม ณ วันที่ 29 ตุลาคม 2563

เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและชัดเจนตามวัตถุประสงค์ของผู้วิจัย ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาเพลงลูกทุ่งที่ได้รับความนิยมมากที่สุดจากช่วงเวลาที่กำหนด ทั้งหมด 23 เพลง โดยเลือกมาศึกษาเพียง 15 เพลง แบ่งเป็นเพลงที่ร้องโดยเพศชายร้อง จำนวน 9 เพลง เพลงที่ร้องโดยเพศหญิงร้อง จำนวน 4 เพลง เพลงที่ร้องร่วมกันระหว่างเพศชายกับเพศหญิง 1 เพลง และเพลงที่ร้องร่วมกันระหว่างเพศชายกับเพศทางเลือก 1 เพลง รวมทั้งสิ้น 15 เพลง ซึ่งจะเรียงจากอันดับที่ 1-15 จากยอดผู้ชมสูงสุดลงมา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เนื่องจากการวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยจึงแบ่งเครื่องมือในการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ทฤษฎีและแนวคิดที่ได้บทวนไปข้างต้น รวมไปถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำทฤษฎีและแนวคิดมาผนวกกับข้อมูลที่มีอยู่ จากนั้นก็นำมาพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis)
2. ตารางบันทึกข้อมูล (coding sheet) โดยผู้วิจัยจะสร้างกรอบของเนื้อหาขึ้นมาเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีอยู่ โดยจะใช้ในการบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบทบาททางเพศ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจะต้องเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด 2 ส่วน เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. เก็บข้อมูลโดยการศึกษาเนื้อเพลงลูกทุ่งทั้งหมดที่ได้รวบรวมไว้ รวมถึงฟังเพลงเหล่านั้นด้วย จากนั้นผู้วิจัยจะต้องดำเนินการวิเคราะห์บทบาททางเพศที่เกิดขึ้นในแต่ละเพลง โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีที่ตั้งไว้เป็นขอบเขตในการรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยจะต้องวิเคราะห์บทบาททางเพศในเพลงลูกทุ่งตามเนื้อเพลงที่ปรากฏ โดยใช้ตารางบันทึกข้อมูล (coding sheet) ในการรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการเก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้ว จะสามารถแบ่งข้อมูลออกได้เป็น 2 ส่วน โดยส่วนแรกจะเป็นเนื้อร้องที่มีความเกี่ยวข้องกับบทบาททางเพศ และส่วนที่ 2 จะเป็นตารางบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับบทบาททางเพศ โดยผู้วิจัยจะนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้มาวิเคราะห์ตามทฤษฎีที่ได้ศึกษา ได้แก่ แนวคิดเรื่องเพศวิถี (Sexuality) ความรู้เกี่ยวกับเพลงลูกทุ่ง และแนวคิดเกี่ยวกับบทบาททางเพศ รวมไปถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยชุดข้อมูลที่ได้จะออกมาในเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลเบื้องต้นของเพลงลูกทุ่งอินดี้

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาททางของเพลงลูกทุ่งอินดี้ปัจจุบัน ซึ่งจากการศึกษาบทบาททางเพศในเพลงลูกทุ่งอินดี้ ทำให้งานวิจัยชิ้นนี้ พบปรากฏการณ์ของบทบาททางเพศในสังคมไทย โดยปรากฏเป็นข้อมูลเบื้องต้นที่แสดงให้เห็นเป็นที่ประจักษ์

โดยผู้วิจัยได้สรุปออกมาเป็นข้อมูลเบื้องต้นของเพลงลูกทุ่งอินดี้ทั้งหมด 3 ด้าน ดังนี้

1.1. ข้อมูลด้านเพศของผู้ขับร้อง จากผลของข้อมูลด้านด้านเพศ พบว่าเพศชายมีอำนาจในการถ่ายทอดเนื้อหาผ่านเพลงลูกทุ่งอินดี้มากกว่าเพศหญิง และเพศทางเลือกมีอำนาจในการแสดงออกผ่านเพลงลูกทุ่งอินดี้น้อยที่สุด โดยมีเพศชาย 10 เพลง ได้แก่ เพลง “อสุรกาย, วิถีบอกเลิก, อยู่คนเดียวให้ชิน, ปักล้าท้อแม่พ่อยังจน, โอ้ยน้ำ, ลืมดาว, นกเจ้า, คนอย่างเธอต้องเจอน้ำมนไพราย และ ผีสาวนางไม้” เพศหญิง 4 เพลง ได้แก่ เพลง “ตัวละครลับ, รักผิดเวลา, สตอร์รี่เหงา และ เมามาย” และเพศทางเลือก 1 เพลง ได้แก่ เพลง “รักนะตัววาท” ทำให้เนื้อหาของบางเพลงถูกถ่ายทอดออกมาให้เข้าข้างเพศชายเป็นส่วนใหญ่ และกดทับเพศหญิงเป็นส่วนมาก ตัวอย่างเพลง “โอ้ยน้ำ”

โอ้ยน้ำความฮักเพี้ยงน้ำตาอายไหลยาว ๆ โอ้ยน้ำ
ซังเด่คนหลายใจฮักไผ่บ่จริงสักที

โอ้ยน้ำก่อนคำแก้มใสไวใจบ่ได้อหลิ โอ้ยน้ำสุดท้าย
อยากขอให้เขาฮักเจ้าเด้อหล่า

หนีไปไกลเด้อละแมนแสนไกลแสนไกล อ้ายบ่
ยากเห็น

ถือเป็นกรรมเป็นเวรของอ้ายเดอนาง

จากเนื้อเพลงท่อนนี้สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของเพศชายที่เป็นฝ่ายถูกเพศหญิงนอกใจไปมีคนอื่นก่อน และยังสะท้อนให้เห็นว่าฝ่ายชายเป็นฝ่ายที่รักและจริงจังกับความรัก และเป็นฝ่ายร้องให้เสียใจกับความรักพัง ๆ โดยในส่วนของบทบาททางเพศของฝ่ายหญิงที่ปรากฏขึ้นในเพลงนี้สะท้อนให้เห็นว่า เพศหญิงเป็นเพศที่ไม่จริงจังกับความรัก คบแล้วก็เลิกลา รักใครไม่จริง เป็นคนหลายใจไวใจไม่ได้

นอกจากนี้บางเพลงที่ผู้หญิงเป็นผู้ถ่ายทอดเองก็กลายเป็นตอกย้ำหรือกดทับเพศของตัวเองอีกด้วย โดยการถ่ายทอดเพลงลูกทุ่งอินดี้ของเพศทางเลือกซึ่งมีเปอร์เซ็นต์ที่น้อยแล้ว แต่เนื้อหานั้นยังกลายเป็นเนื้อหาเชิงลบและกดทับให้เพศทางเลือกนั้นยังคงไม่หลุดไปจากกรอบความคิดแบบเดิม ๆ ตัวอย่างเพลง “รักผิดเวลา”

รักผิดเวลามันเป็นธรรมดา ที่ฉันต้องเดินจากไป
ต่อให้มีความสุขแค่ไหน ฉันต้องฝืนหัวใจไม่ให้รักเธอ
รู้ตัวว่ามาทีหลังแต่ก็ยังฝืนหัวใจ ก็สมควรที่ต้อง
เดินจากไป

สมควรที่ต้องตัดใจ ฝืนไปก็แค่นั้น

หากศึกษาจากเนื้อเพลงท่อนนี้จะพบว่า เพลงนี้สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของผู้หญิงที่ไปรักผู้ชายที่มีเจ้าของแล้ว แม้ว่าจจะรักมากแค่ไหน มีความแค้นไหน สุดท้ายแล้วก็ต้องเลือกที่จะฝืนใจไม่ใหัรัก เพราะว่ามีที่หลัง โดยที่ผู้ชายก็มีคนรักอยู่แล้ว

1.2. ข้อมูลของบทบาททางเพศในเพลงลูกทุ่งอินดี้ จากข้อมูลบทบาททางเพศที่ปรากฏขึ้นในเพลงลูกทุ่งอินดี้ พบว่าบทบาทที่พบมากที่สุดคือ บทบาทของคู่รัก รวมทั้งหมด 9 เพลง และรองลงมา คือบทบาทลูกพี่ลูกน้อง 7 เพลง บทบาทบุคคลต้นแบบ 5 เพลง บทบาทนอกใจ 3 เพลง และบทบาทการเป็นขู้ 2 เพลง โดยนอกจากนี้ยังมีบทบาททางเพศที่ถูกกล่าวถึงในจำนวนที่เท่า ๆ กัน คือ บทบาทเพื่อน 1 เพลง บทบาทสามีภรรยา 1 เพลง บทบาทพ่อแม่ 1 เพลง บทบาทลูก 1 เพลง บทบาทคนโสด 1 เพลง บทบาทคนจน 1 เพลง บทบาทการเป็นกิ๊ก 1 เพลง โดยบทบาททางเพศที่ไม่ถูกกล่าวถึงเลย คือบทบาทเมียหลวงและเมียน้อย บทบาทคนรวย ซึ่งนอกจากนี้ยังพบบทบาทอื่น ๆ ที่ไม่ได้อยู่ในกรอบของตารางบันทึกข้อมูลนี้ อาทิเช่น บทบาท มือที่ 3 บทบาทการจีบผู้หญิง และบทบาทบาทการหลงผู้หญิง เป็นต้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า เรื่องราวความสัมพันธ์ทางเพศในรูปแบบของความรักยังคงผูกติดกับเนื้อหาที่ถูกถ่ายทอดผ่านเพลงลูกทุ่ง โดยมีความคาดหวังในความรัก สมหวังในความรัก และไม่สมหวังในความรัก หรือปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลถึงรูปแบบของบทบาททางเพศ อาทิเช่น บทบาทการนอกใจ บทบาทการเป็นขู้ ตัวอย่างเพลง “ผีसानางไม้”

ผีसानางไม้มันดลบันดาลให้เธอจำแลงลงมา
ทันใดที่เจอใจฉันมันเปลว

เหมือนโดนสะกดมนต์ตรา เธอเป็นนางฟ้าฉันใด
จำแลงลงมา

สุขอุรา เมื่อเธอยิ้มมาตรงนี้ ก็ได้แต่ฝันว่าเธอกับ
ฉันเคียงคู่ จนแก่ชรา

นี่โลกความจริง หรือโลกความฝัน หรือฉันแต่ง
หลอนก็ขำ

เมื่อเธอมาเนื้อทอง ไอ้แม่ลำดวนเอ๋ย เธอช่างงาม
กว่าสาวไทยในย่านนี้

อยากจะทำเธอว่ารัก ให้เธอได้รู้ ถึงแม้ได้เป็นขู้
แค่เพียงคนคุยก็ยังดี

จากการศึกษาเนื้อหาในเพลงนี้ทั้งหมดพบว่า บทบาททางเพศของผู้ชายเวลาที่ชอบผู้หญิงคนหนึ่งมาก ๆ จะพูดได้ทุกอย่าง และยอมทุกอย่าง อาทิเช่น ยอมเป็นขู้ หรือฝัน

ว่าได้เคียงคู่จนแก่ชรา เป็นต้น ซึ่งในส่วนบทบาทเพศหญิงที่ถูกพูดถึงผ่านผู้ชายที่ชอบนั้น จะมาในรูปแบบบุคคลต้นแบบและมีลักษณะเหมือนกับ ผีนางไม้ หรือนางฟ้า เป็นต้น และนอกจากนี้ความสวยแบบบุคคลต้นแบบนั้นจะสวยกว่าสาวไทยคนอื่น ๆ

1.3. ข้อมูลด้านเนื้อหาของเพลงลูกทุ่งอินดี้ จากผลของข้อมูลด้านเนื้อหาทางเพศ พบว่าบทบาททางเพศของผู้ชายนั้น ถูกกล่าวถึงในเชิงบวกค่อนข้างมาก มีจำนวน 7 เพลง อาทิเช่น ความจริงใจต่อเพศหญิง ความเป็นหัวหน้าครอบครัว ตัวอย่างเพลง “คือเก่า, อสุรกาย และ วิธีบอกเลิก” เป็นต้น โดยเมื่อเทียบกับเพศหญิงแล้วนั้นบทบาททางเพศของเพศหญิงจะถูกกล่าวถึงในแง่ลบค่อนข้างมาก จำนวน 11 เพลง อาทิเช่น การนอกใจผู้ชาย การเป็นคนหลายใจ การเป็นมือที่ 3 และการแอบคนรักไปมีคนอื่น ตัวอย่างเพลง “สตอรี่ขี้เหงา, และ เมามาย” เป็นต้น ซึ่งหากการกล่าวถึงบทบาททางเพศในแง่บวกของเพศหญิงค่อนข้างพบได้น้อย มีจำนวน 1 เพลง ในตัวอย่างเพลง “ผีसानางไม้” จะเป็นการกล่าวถึงเพศหญิงในมุมของความงาม เปรียบผู้หญิงเหมือนนางฟ้า เจ้าหญิง ราชินี หรือผีนางไม้ นอกจากนี้การกล่าวถึงบทบาททางเพศของเพศชายในแง่ลบนั้นค่อนข้างน้อย มีจำนวน 3 เพลง ในตัวอย่างเพลง “ตัวละครลับ, รักผิดเวลา และ นักเจ้า” โดยจะกล่าวถึงในมุมของการมีมือที่ 3 และการดูถูกตนเอง และบทบาทสุดท้ายบทบาททางเพศของเพศชายเลือกนั้นไม่เพียงแต่จะถูกถ่ายทอดออกมาเป็นจำนวนน้อยที่มีจำนวนเพียง 1 เพลง และยังสะท้อนให้เห็นอีกว่าเนื้อหาของเพลงที่ถูกถ่ายทอดเป็นเนื้อหาในแง่ลบ ตัวอย่างเพลง “รักนะตัววาฬ” แสดงให้เห็นการเป็นเพื่อนกันทำให้รักกันไม่ได้

2. เพศวิถีในรูปแบบความสัมพันธ์ของเพลงลูกทุ่งอินดี้

จากการวิเคราะห์เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบทบาททางเพศของเพศลูกทุ่งอินดี้ทั้งหมด 15 เพลง พบบทบาททางเพศที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนต่างจังหวัด เพศวิถี และสภาพสังคมปัจจุบัน รวมถึงการใช้ภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งเมื่อศึกษาและวิเคราะห์บทบาทต่าง ๆ แล้วจะพบเพศวิถีในรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างเพศต่าง ๆ มากมาย โดยแต่ละความสัมพันธ์นั้นจะเกี่ยวข้องกับบทบาทของแต่ละเพศ ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปออกมาเป็น 3 รูปแบบความสัมพันธ์ที่สะท้อนบทบาททางเพศในเพลงลูกทุ่งอินดี้ ดังนี้

2.1. เพศวิถีในความสัมพันธ์ระหว่างชายกับหญิง ไม่สามารถปฏิเสธได้เลยว่าความสัมพันธ์ของเพศชายและเพศหญิงเป็นความสัมพันธ์ที่สามารถพบได้มากที่สุด จำนวน 10

เพลง และบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ ที่มนุษย์ทุกคนล้วนแต่ปฏิบัติ ตามกรอบของในสังคม โดยมักจะถูกกำหนดด้วยพื้นฐานของ ความเป็นหญิงและความเป็นชาย ซึ่งลักษณะของความเป็น ชายที่พบในเพลงลูกทุ่งอินดี้ จะมีลักษณะเป็นผู้ทุ่มเทความ รักให้กับผู้หญิง จริงใจต่อคนรัก เป็นคนรักเดียวในเดียว และ เป็นหัวหน้าหรือความหวังของครอบครัว ตัวอย่างเพลง “วิธี บอกเลิก”

ใส่ใจทุกคนบนโลกออนไลน์ แต่คนที่อยู่ใกล้ๆแทบ ลบออกจากชีวิต

ผลึกใสกันทางสายตา เงยชาต่อการดูแล...

จากเนื้อเพลงท่อนนี้แสดงท่อนให้เห็นว่าบทบาทของ เพศหญิง คือเป็นเพศที่นอกใจฝ่ายชาย โดยการ ใส่ใจคน อื่น ๆ มากกว่าคนรัก สะท้อนให้เห็นว่าเพศหญิงเป็นเพศที่ หลายใจไปมีคนอื่นก่อน

ซึ่งในส่วนของเพศหญิงนั้นจะมีลักษณะ เป็นคนหลาย ใจ นอกใจฝ่ายชาย ความเห็นแก่ตัว รวมไปถึงความเป็นเมีย หรือความเป็นมือที่ 3 ตลอดไปจนถึงบทบาทที่แสดงให้ เห็นถึงการกดทับทางเพศตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ตัวอย่างเพลง “อยู่ผู้เดียวให้ชิน”

เป็นจังได้แนไปอยู่หน้าเขา มีความสุขหลายบ่

ส่วนอ้ายกลับมาดูแลเจ้าของ อยู่ผู้เดียวคือเก่าบ่ ตายง่ายดอกหล่า

จากเนื้อเพลงท่อนนี้สะท้อนให้เห็นถึงบทบาททางเพศ ของฝ่ายชายที่เป็นฝ่ายถูกทิ้ง และต้องอกหัก เสียใจ คิดถึง แพนเก่า และต้องอยู่คนเดียวโดยไม่มีฝ่ายหญิง ในส่วนของ บทบาททางเพศของฝ่ายหญิงสะท้อนให้เห็นว่า เพศหญิงเป็น เพศที่เป็นฝ่ายไปมีคนอื่นก่อน

โดยทั้งหมดที่ได้กล่าวไปสะท้อนให้เห็นถึงการนำเสนอ บทบาททางเพศและเพศวิถีของความเป็นหญิงและความเป็น ชาย โดยผ่านกระบวนการสร้างความเป็นจริงทางสังคมผ่าน เพลงลูกทุ่งอินดี้ และเมื่อสังเกตจากจำนวนของผู้ขับร้องแล้ว จะพบว่าเพศชายมีอำนาจมากกว่าในการนำเสนอเรื่องราว ทางเพศ ทำให้เนื้อหาที่ถูกถ่ายทอดออกมานั้นเป็นการกดทับ เพศหญิงและทำให้บทบาททางเพศของความเป็นหญิงถูกนำ เสนอออกมาในเชิงลบค่อนข้างมาก โดยเมื่อเปรียบเทียบกับ เนื้อหาที่นำเสนอถึงความเป็นชายแล้วจะพบอีกว่า เพศชาย ถูกนำเสนอให้เป็นเพศที่ถูกผู้หญิงกระทำไม่ดีใส่และเรียกร้อง ให้เพศชายเป็นเพศที่นำเสนอมากกว่าเพศหญิง ซึ่งทำให้ เห็นว่ารูปแบบความสัมพันธ์ของความเป็นหญิงและความ

เป็นชายที่ถูกนำเสนอใหม่ในเนื้อหาของเพลงลูกทุ่งอินดี้ใน ปัจจุบันนั้นเป็นการสร้างความหมายใหม่ให้กับกับเพศวิถีของ ความเป็นหญิงและความเป็นชาย หรือหักล้างเพศวิถีของทั้ง เพศชายและเพศหญิงในแบบฉบับเดิมที่ถูกหลอมสร้างจาก ค่านิยม บรรทัดฐาน ระบบและวิถีคิด ไปจนถึงวิธีปฏิบัติที่ เกี่ยวกับความปรารถนาและการแสดงออกทางเพศ รวมถึง ความคิดเกี่ยวกับคู่รัก และคู่ชีวิตในอุดมคติ

2.2. เพศวิถีในความสัมพันธ์ระหว่างลูกกับ

ครอบครัว ความสัมพันธ์ในรูปแบบของครอบครัว สามารถพบ ได้หลากหลายรูปแบบ เพราะคำว่าครอบครัวมักจะเกี่ยวข้อง กับเพศและบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ อาทิเช่นบทบาทสามีภรรยา และบทบาทลูก ตัวอย่างเพลง “อยู่ผู้เดียวให้ชิน และ ปักล้า ท้อแม่พ่ออย่างจน” ซึ่งบทบาทต่าง ๆ จะมีความเกี่ยวข้องกับ สภาพสังคม และวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่ โดยบทบาททาง เพศที่พบในเพลงลูกทุ่งอินดี้ นั้น จะเป็นบทบาทของครอบครัว คนसानอีสาน เพราะเพลงลูกทุ่งอินดี้ส่วนใหญ่มักจะมีต้น กำหนดและถูกสร้างจากสังคมวัฒนธรรม ความคิด และ ความเชื่อของคนต่างจังหวัดเป็นหลัก ทำให้เนื้อหาที่สะท้อน ออกมาผ่านเพลงลูกทุ่งอินดี้ นั้น มักเป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ บทบาทของของครอบครัวคนอีสานมักจะมีลักษณะ จน หรือไม่ได้รับโอกาสต่าง ๆ ไปจนถึงการมีต้นทุนในชีวิตที่ ค่อนข้างต่ำ สะท้อนให้เห็นถึงโครงสร้างทางสังคมและความ เท้าเทียมของประเทศไทยในแต่ละภูมิภาค นอกจากนี้ลักษณะ ของบทบาทลูกที่เกิดในครอบครัวอีสานมักจะถูกผูกติดกับ การถูกฝากความหวังและการเป็นหัวหน้าครัว โดยเฉพาะใน เพศชายจะพบว่า บทบาทของลูกชายที่มีต่อครอบครัวของ คนอีสานโดยปรากฏผ่านเพลงลูกทุ่งอินดี้ นั้นจะมีลักษณะ คือการเป็นคนกตัญญูรู้คุณ การเสียสละต่อครอบครัว ครอบครัว การเป็นหัวหน้าครัว ครัว โดยถูกคาดหวังจากครอบครัว และในมุมมองของผู้เป็นพ่อแม่แม่นั้นมักจะฝากความความหวัง ไว้กับลูกชาย โดยหวังว่าลูกชายจะนำพาให้ครอบครัวมีชีวิต ที่ดีขึ้น ตัวอย่างเพลง “กล้าท้อแม่พ่ออย่างจน”

หนกอยู่ครับยอมรับว่าหนกอยู่ ดั้นรบนบนหนทางสู้ ของคนที่ต้นทุนต่ำ

หอบผืนจากบ้านมาไกล แต่เส้นชัยก็เหมือนใจดำ สิถึงก็เที่ยวล้มคว่ำซ้ำ ๆวน ๆอย่างนั้น

จากเนื้อเพลงท่อนนี้สะท้อนให้เห็นบทบาททางเพศของ เพศชายที่รับบทบาทเป็นลูก โดยมีถิ่นกำเนิดอยู่ที่ต่างจังหวัด และสภาพครอบครัวฐานะไม่ดีหรือมีต้นทุนที่ต่ำกว่าคนอื่น ๆ จึงต้องดิ้นรนสู้เพื่อเอาชนะความจน นอกจากนี้ยังสะท้อนให้ เห็นว่าเพศชายเป็นเพศที่ต้องดูแลรับผิดชอบครอบครัว โดย

ต้องยอมเสียสละไปทำงานที่ไกลจากบ้าน และยังคงต้องพบกับอุปสรรคมากมาย

จากทั้งหมดที่ได้กล่าวไปข้างต้นนั้นสามารถสรุปรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทลูกกับครอบครัวที่ถูกนำเสนอผ่านเพลงลูกทุ่งอินดี้ นั้น กล่าวคือการนำเสนอบทบาททางเพศของลูกชายในภาคอีสานนั้น เป็นการเลือกนำเสนอเฉพาะด้าน เสมือนการสร้างหรือเลือกใช้ภาพเหมารวม (Stereotypes) ในการถ่ายทอดบทบาททางเพศผ่านเพลงลูกทุ่งอินดี้ โดยเลือกนำความคิด ความเชื่อ ของคนอีสานมาผลิตซ้ำ อาทิเช่นการยอมเสียสละตัวเองโดยการห่างจากบ้านเกิดมาเพื่อทำงานเลี้ยงครอบครัว เท่ากับการเป็นลูกกตัญญู รู้คุณ เป็นต้น ซึ่งการดึงจุดเด่นบางอย่างมาเป็นภาพตัวแทนของคนอีสานนั้นไม่ได้เพียงถูกผลิตซ้ำและสร้างภาพจำในกับคนอีสานในเพลงลูกทุ่งเท่านั้น แต่ยังคงพบภาพจำต่าง ๆ เหล่านี้ได้ในเรื่องต่าง ๆ อีกมากมาย

2.3. เพศวิถีในความสัมพันธ์ของเพศทางเลือก

หากกล่าวถึงบทบาทของเพศทางเลือกในเพลงลูกทุ่งนั้น ไม่อาจปฏิเสธได้เลยว่าเป็นเรื่องใหม่มาก เพราะหากศึกษาจากอดีตก็มักจะไม่มีพบเนื้อหาที่พูดถึงเพศทางเลือก หรือพบบ้างเป็นส่วนน้อยและในส่วนน้อยนั้นก็มักจะเป็นการถ่ายทอดเนื้อหาในเชิงลบ เชิงกตัญญูบทบาททางเพศ หรือเป็นการแซวเชิงสนุกสนานมากกว่าการนำเสนอในเชิงบวก ตัวอย่างเพลงลูกทุ่งในอดีตที่พูดถึงความสัมพันธ์เพศทางเลือก เช่น เพลง “ไอ้โหมงกอก” ศิลปิน มยุรา พาสีทอง จากเนื้อเพลงที่ว่า

มาบางกอกหนึ่งจริง

ผู้หญิงจับมือผู้หญิงได้ ผู้หญิงจับมือกับผู้ชาย

เคঁข้างไม่อายใจกล้า คนบางกอกหนึ่งจริง

ผู้หญิงเป็นแฟนผู้หญิงนั้น ผู้ชายเป็นแฟนผู้ชายนั้น

ถ้าเป็นบ้านฉัน ฟ้าม่า

แม้ว่าปัจจุบันสังคมไทยจะเปิดรับเพศทางเลือกมากขึ้นแล้ว แต่บทบาทของเพศทางเลือกที่พบในเพลงลูกทุ่งอินดี้ นั้นยังคงยากที่จะถูกเปลี่ยนแปลง หรือนำเสนอในมุมมองใหม่ ๆ ทำให้เห็นว่าบทบาทของเพศทางเลือกในเพลงลูกทุ่งในปัจจุบันยังคงเป็นการนำเสนอเชิงการใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ เพื่อเป็นเครื่องมือในการต่อสู้กับความคิดและความเชื่อแบบเดิม ๆ ของคนในสังคม ตัวอย่างเพลง “รักนะตัววาวว”

ฉลามคนนี้มีแต่ตัววาวว เรื่องร้ายวันวานให้โยนทิ้งไปอย่าได้แคร์

อย่าทำแบบนี้ได้ไหมใจฉันมันอ่อนแอ เราขอเป็นแค่เพื่อนที่ดีต่อกัน

เจ็บมาพอแล้วขอร้องไม่ร้องมาดอกย้า เราจะไม่ทำให้เธอเสียใจ

ให้เราคู่กันได้ไหม อื้อฮือ รักนะไอ้ตัววาวว

จากเนื้อเพลงท่อนนี้สะท้อนให้เห็นถึงการเปรียบเทียบฉลามซึ่งเป็นภาพตัวแทนของสัตว์ดุร้าย และวาววซึ่งเป็นภาพตัวแทนของสัตว์ที่ไม่ดุร้าย และใช้ตัวละครในเพลงนี้ถ่ายทอดเรื่องราวบทบาททางเพศ โดยฉลามพยายามจะไม่สนใจกรอบความคิดของสังคมทุกกรอบ และทำตามหัวใจของตน แต่วาววร้องว่าอย่าทำแบบนั้นเลย ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการที่อีกฉลามพยายามออกจากบทบาทเดิม แต่วาววนั้นยังคงกลัวที่จะออกจากบทบาทนั้น และคิดว่าบทบาทเดิมที่เป็นอยู่นั้นดีแล้ว ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นการต่อสู้ระหว่างความรู้สึกของหัวใจกับบทบาททางสังคม โดยสุดท้ายแล้วเขาทั้งคู่แค่ต้องการที่จะรักกันโดยปราศจากกรอบที่สังคมกำหนดขึ้น

เป็นการใช้ปลาฉลาม และปลาวาววเป็นภาพตัวแทนในการถ่ายทอดเรื่องราวทางเพศ โดยมีเนื้อหาของการไม่สนใจความเป็นหญิงหรือความเป็นชาย ตามการสร้างความหมายของสังคมหรือกฎหมายทางธรรมชาติ แต่สนใจในเรื่องของความรู้สึก ความชอบ และความปรารถนา ตลอดไปจนถึงความพึงพอใจมากกว่า

จากทั้งหมดที่ได้กล่าวไปนั้นสะท้อนให้เห็นถึงเพศวิถีของกลุ่มเพศทางเลือกว่ามีลักษณะของการดำเนินชีวิตที่กันตรงข้ามกับรูปแบบของสังคม หรือเพศวิถีของเพศทางเลือกมักจะเป็นเรื่องปัจเจกบุคคล ไม่ได้มีการปฏิบัติตาม จารีประเพณี แนวทางสังคม ไปจนถึงการสั่งสมของคนในสังคมส่วนใหญ่ โดยไม่ได้ให้ความสำคัญกับเพศตามกฎหมายของธรรมชาติ และมีการสร้างบทบาทใหม่ของคู่รักในอุดมคติ

3. บทบาททางเพศในเพลงลูกทุ่งอินดี้

จากการวิเคราะห์ตารางบันทึกข้อมูลบทบาททางเพศของทั้ง 15 เพลง พบว่ามีบทบาททางเพศที่ถูกกล่าวถึงมากมาย อาทิเช่น บทบาทคู่รัก บทบาทถูกทิ้ง บทบาทบุคคลต้นแบบ บทบาทการนอกใจ บทบาทการเป็นขี้ บทบาทสาวมีภรรยา บทบาทพ่อแม่ บทบาทลูก บทบาทคนโสด บทบาทจน บทบาทเพื่อน และบทบาทการเป็นกิ๊ก เป็นต้น ทำให้ผู้วิจัยสามารถสรุปผลของบทบาททางเพศในเพลงลูกทุ่งอินดี้ ได้ ทั้งหมด 4 บทบาทหลัก ๆ ดังนี้

3.1 บทบาทของคู่รัก มนุษย์ทุกคนบนโลกย่อมมี

การปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนที่สังคมเป็นตัวหนดอันเกิดขึ้นจากหลาย ๆ ปัจจัย ซึ่งแต่ละสังคมและวัฒนธรรมก็มักจะมี ความคิด ความเชื่อที่แตกต่างกัน โดยแต่ละสังคมจะสร้างโลกแห่งความหมายของหน้าที่นั้น ๆ ขึ้นมาเพื่อกำหนด

บทบาทให้กับเพศต่าง ๆ ซึ่งบทบาทคู่รักก็เป็นอีกหนึ่งบทบาทที่ถูกถ่ายทอดผ่านเพลงลูกทุ่งมาทุกยุคทุกสมัย โดยในแต่ละยุคของเพลงลูกทุ่งก็จะมีเนื้อหาของคู่รักที่เปลี่ยนแปลงไป โดยขึ้นอยู่กับสภาพสังคมตลอดจนทัศนคติ ค่านิยม ของคนในยุคหนึ่ง ๆ โดยในปัจจุบันเพลงลูกทุ่งถูกพัฒนามาให้เป็นเพลงที่เข้าถึงได้ง่ายมากขึ้น ทั้งตัวท่อนโน้ตและท่อนสัมผัสที่ง่ายต่อการใช้งาน ทำให้ทั้งผู้ส่งสารเนื้อหาของเพลงลูกทุ่งและกลุ่มผู้ฟังเพลงลูกทุ่งสามารถเชื่อมต่อกันได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งบทบาทของคู่รักในเพลงลูกทุ่งอินดี้ที่ผู้วิจัยพบสามารถแยกออกเป็น 2 ประเภท ได้ดังนี้

1. **คู่รักแบบหนุ่มสาว** ในปัจจุบันศิลปินเพลงลูกทุ่งอินดี้มักเป็นวัยแรกรุ่น ซึ่งแตกต่างจากในอดีตที่ศิลปินมักจะเป็นตัวแทนของกลุ่มหนุ่มสาวชานา หรือกลุ่มหนุ่มสาวโรงงาน ทำให้เพลงลูกทุ่งในปัจจุบันได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในกลุ่มของวัยรุ่นด้วยกันเอง ลักษณะของบทบาททางเพศที่ปรากฏในเพลงลูกทุ่งอินดี้ จึงเป็นเรื่องราวที่สะท้อนความรัก ทัศนคติ ความคิด ของเด็กวัยรุ่น โดยเพลงเหล่านี้ มักจะมีเนื้อหาเชิงการแซว หรือหยอกล้อคนที่ชอบ ไปจนถึงการทะเลาะและประชดประชันกันแบบวัยรุ่น เช่น เพลง “สตอรีซีเหงา, เพลงเมามาย, เพลงลืมหวน และเพลงคนอย่างเธอต้องเจอน้ำมันพราย” เป็นต้น

2. **คู่รักแบบสามีภรรยา** รูปแบบความรักของคู่รักแบบสามีภรรยาที่ปรากฏในเพลงลูกทุ่งอินดี้ มักมีลักษณะของบทบาททางเพศในอุดมคติ (Ideal Role) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทความเป็นเมียและความเป็นผัวตามความคาดหวังของสังคมไทย อาทิเช่น ผัวต้องทำหน้าที่เป็นหัวหน้าครอบครัวโดยการออกไปทำงานนอกบ้าน และเมียต้องทำหน้าที่ภายในบ้านทั้งหมดและดูแลผัว เป็นต้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า แม้ตัวสังคมจะมีการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด รูปแบบความคิดหรือความคาดหวังของสังคมก็จะถูกถ่ายทอดกันจากรุ่นสู่รุ่น โดยบุคคลทั่วไปในสังคมจะรับรู้และเข้าใจความหมายไปในทิศทางเดียวกัน แต่จะมีการตอบรับที่แตกต่างกัน ก็จะขึ้นอยู่กับทัศนคติส่วนตัว เช่น เพลง “อยู่ผู้เดียวให้ชิน”

3.2 **บทบาทของการถูกทิ้งและการนอกใจ** หากกล่าวถึงบทบาทของการถูกทิ้งและการนอกใจจะเห็นได้ว่าการถ่ายทอดเนื้อหาของบทบาทการถูกทิ้งและการนอกใจของบทบาทของคู่รัก ซึ่งลักษณะของการถูกทอดทิ้งและการนอกใจนั้น สามารถแบ่งออกเป็นบทบาททางเพศได้ 4 ลักษณะ คือ

1. **เพศหญิงเป็นฝ่ายถูกทิ้ง** ลักษณะของบทบาทเพศหญิงที่เป็นฝ่ายถูกทิ้ง มักจะมีลักษณะของการทิ้งผู้ชายที่เป็นคนรักเก่าไปเพื่อคบกับผู้ชายคนใหม่ด้วยเหตุผลและปัจจัยต่าง ๆ

โดยหลังจากนั้นมักจะถูกผู้ชายคนใหม่ทิ้งในเวลาต่อมา ตัวอย่างเพลง “คือเก่า”

ญ: กะผู้บ่าวคนที่น้องฮักเขาคักเขาแน่ มาเมื่อนี้เขาคือบ่แคร์น้องเลย

บ่เป็นคือจั่งคนเก่าที่คุ้นเคย แล้วเขาจะบอกเลิกเสียในมือนี้

จากเนื้อเพลงท่อนของผู้หญิงท่อนนี้พบว่าผู้หญิงในเพลงรู้สึกเสียใจที่ทิ้งผู้ชายคนเก่าไปหาคนใหม่ และตอนที่ผู้ชายคนใหม่ไม่สนใจเขา เขารู้สึกเสียใจและคิดถึงความรู้สึกที่คุ้นเคยกับผู้ชายคนเก่า จนสุดท้ายเขาก็ถูกผู้ชายคนใหม่บอกเลิก

2. **เพศชายเป็นฝ่ายถูกทิ้ง** ลักษณะของบทบาทเพศชายที่เป็นฝ่ายถูกทิ้ง มักมีลักษณะของการถูกผู้หญิงทิ้งไปเพื่อไปหาคนใหม่ ด้วยเหตุผล อาทิเช่น ความจน รูปร่างหน้าตา รวมไปถึงเหตุผลของการไม่ใส่ใจเพศหญิง ตัวอย่างเพลง “ลืมหวน”

ลืมหวนลืมหวนได้ดอกกลบจั่งได้กะบ่ออก ความทรงจำเรื่องเธอ

เพื่อยังเพื่อยังอยู่ตลอดบางมือยังเผลอคิดถึงเธอ คิดฮอดฮอดกอดของเธอ

จากเนื้อเพลงท่อนนี้สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทความรักของเพศชายที่เมื่อเลิกกับฝ่ายหญิงแล้ว แต่ยังคิดถึงและจดจำเรื่องราวต่าง ๆ ของฝ่ายหญิง อาทิเช่น ความรู้สึกตอนได้กอด ความรู้สึกตอนกินข้าวทุก ๆ มีอาหาร เป็นต้น

3. **เพศหญิงเป็นฝ่ายนอกใจ** ลักษณะของบทบาททางเพศที่ผู้หญิงเป็นฝ่ายนอกใจ มักจะพบได้น้อยมาก และเมื่อพบจะมีลักษณะคือ การเบียดเบียนชายและไปมีกิ๊ก ตัวอย่างเพลง “เมามาย”

อย่าบอกแฟนเรานะว่าวันนี้หิวนมาเที่ยวกับเธอ

เดี๋ยวมันจะมาเจอตอนที่เรามาเหล้าแล้วจะวุ่นวาย

ฉันจะปิดเรื่องนี้ไม่โลกไม่โพสต์และไม่รับสาย

จากเนื้อเพลงท่อนนี้พบว่าบทบาททางเพศของผู้หญิงที่คนรักไม่สนใจ จนทำให้ต้องแอบคนรักไปเที่ยวกับผู้ชายคนอื่น และมีลูกเล่นในการแอบคนรัก อาทิเช่น ไม่โพสต์ ไม่รับสายโทรศัพท์ เป็นต้น

4. **เพศชายเป็นฝ่ายนอกใจ** ลักษณะของบทบาททางเพศที่ผู้ชายเป็นฝ่ายนอกใจ มักพบได้เป็นส่วนน้อย แต่เมื่อ

พบจะมีลักษณะของการมีมือที่ 3 หรือการแอบมีเมียน้อย
ตัวอย่างเพลง ตัวละครลับ”

ละครเรื่องเก่า เรื่องราวมีเฮาสองคน อักกันมาโดน
บ่มีเรื่องได้มาแผ้วพาล

แต่มีอันนี้เป็นหยั่งอ้ายจ้งเจยซาต่อกัน บ่โล้นมาหา
บ่แซตมาหวาน คือเก่า

หรือมีคนใหม่ มากลักกลายอีกสองเฮา บ่ทะเลคร
เลยเปลี่ยนไปอ้ายเพิ่มฉากใหม่ที่มีเขา

หากศึกษาจากเนื้อเพลงท่อนนี้จะพบบทบาทระหว่าง
คู่รักชายหญิงที่รักกันมานาน แต่เพศชายเป็นฝ่ายนอกใจ
เพศหญิง โดยมีมือที่สามที่ถูกกล่าวว่าเป็นตัวละครลับ เข้า
มาเกี่ยวข้อง ซึ่งในเพลงเป็นการเล่าเรื่องราวเชิงเปรียบเทียบ
ที่สะท้อนโลกคู่ขนานของละครกับชีวิตจริง

ซึ่งบทบาททางเพศของการถูกทิ้งและการถูกนอกใจนั้น
สามารถสรุปได้ว่าเพศหญิงเป็นเพศที่ถูกถ่ายทอดให้ดูแย่ใน
เพลงลูกทุ่งอินดี้ หรือถูกพูดถึงในเชิงลบ กล่าวคือเพศหญิง
เป็นเพศที่กระทำให้เพศชายเสียใจโดยการทิ้งฝ่ายชายไปมี
คนอื่น และเมื่อเปรียบเทียบกับฝ่ายชายที่ถูกถ่ายทอดให้ดูน่า
สงสารจากการถูกทอดทิ้ง ด้วยเหตุของความจน และรูปร่าง
หน้าตา เป็นต้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าในสังคมไทย อำนาจของ
ชายเป็นใหญ่ยังคงได้รับการถ่ายทอดอยู่เสมอ โดยการใช้อำนาจของ
สื่อมวลชนในรูปแบบของเพลงลูกทุ่งมาเป็นเครื่องมือในการกดทับ
เพศหญิง โดยสร้างความหมาย ความคิด และถ่ายทอดทัศนคติออกมาใน
เชิงลบ ซึ่งนอกจากนี้เพลงที่ถูกขับร้องด้วยกัณธระหว่างเพศหญิงกับ
เพศชายยังเป็นการตอกย้ำความจริงให้กับเพศชาย และเป็นการกดทับ
เพศหญิงด้วยคำร้องของเพศหญิงเองอีกด้วย

3.3 บทบาทบุคคลต้นแบบ การใช้บุคคลต้นแบบ
ในการเปรียบเทียบเรื่องราวของบทบาททางเพศในเพลงลูก
ทุ่งอินดี้ มักได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในกลุ่มผู้ฟัง อาจเป็น
เพราะภาพต้นแบบที่ใช้ในการเปรียบเทียบนั้น ถูกนำเสนอ
หรือสร้างความหมายให้ทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารเข้าใจตรง
กัน ตัวอย่าง เพลง “นกเจ้า”

ว่านกเจ้าสิบินเจ้ยเจ็ดหนี่ อักเฮาน้อยคนละกำฝ่าย
ชีข้าเงาะป่าบ่าไบ้ บ่ควรคู่รจนาน้อง
ความอักที่เคยได้จากน้อง บินไปคือนกเจ้า

จากเนื้อเพลงท่อนนี้ไปเปรียบเทียบกับบทบาททางเพศที่
ผู้ชายนั้นเปรียบตัวเองเป็นเงาะป่าบ่าไบ้ และเปรียบผู้หญิง

ที่ตนเองรักเหมือนรจนา ซึ่งเมื่อผู้ฟังที่มีการรับรู้และเข้าใจ
ถึงการเปรียบเทียบ ก็จะรู้สึกตอบสนอง ว่าจริง ๆ แล้วเงาะ
ป่าก็เปรียบเสมือนผู้ชายที่มีรูปร่างหน้าตาไม่ดี แต่หวังที่จะไป
ชอบรจนาซึ่งเปรียบเสมือนผู้หญิงที่มีรูปร่างหน้าตาดี เป็นต้น

จากที่ได้กล่าวไปข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าบทบาทบุคคล
ต้นแบบ หรือภาพต้นแบบ เป็นเครื่องมือสำคัญของเพลงลูกทุ่ง
อินดี้ ในการถ่ายทอดภาพตัวแทนทางเพศ โดยสะท้อนให้เห็น
ว่าสังคมไทยยังให้ความสำคัญกับบทบาทในอุดมคติ โดยการสร้าง
ความหมายของตัวละครให้ตรงตามความคาดหวังของคนใน
สังคม เพื่อในคนในสังคมยึดเป็นแบบอย่างในการเลือกปฏิบัติ
ตาม ซึ่งความหมายเหล่านี้มักถูกบันทึกลงในฉากหน้า หรือ
ถูกฝังลึกลงไปในช่วงวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่ โดยเมื่อนำมา
เปรียบเทียบกับบทบาททางเพศก็ในเพลงลูกทุ่งอินดี้ จึงได้
รับความนิยมและกลายเป็นการสร้าง ความเข้าใจและรับรู้
ความหมายร่วมกันในสังคม

3.4 บทบาทการต่อรองทางเพศ ความท้าทาย
ของอำนาจทางเพศ หรือการต่อรองทางเพศถูกปรากฏขึ้น
ในเพลงลูกทุ่งอินดี้ อาจเป็นผลมาจากการถูกกดทับในการ
แสดงออกทางเพศ กล่าวคือ เพศที่พบการต่อรอง หรือสร้าง
คำถามเกี่ยวกับเรื่องเพศให้กับสังคม มักจะพบในกลุ่มของ
เพศหญิง และเพศทางเลือก เพราะหากดูจากทั้งตารางบันทึก
ข้อมูลและเนื้อหาทางเพศที่ปรากฏขึ้นในเพลงลูกทุ่งอินดี้แล้ว
นั้น จะพบว่าทั้ง 2 เพศที่ได้กล่าวไปนั้นมีอำนาจในการต่อ
รองหรือแสดงออกทางเพศน้อยกว่าเพศชาย ทำให้เนื้อหาที่
ออกมาเป็นการกดทับเพศหญิง หรือในกลุ่มเพศทางเลือก
ก็มีพื้นที่ในการอธิบายให้สังคมเข้าใจเพศของพวกเขาได้ใน
สัดส่วนที่น้อยเมื่อเทียบกับเพศชาย ทำให้บทบาทการต่อ
รองทางเพศถูกปรากฏขึ้นในเพลงลูกทุ่งอินดี้ ตัวอย่างเพลง
“เมามาย” เพลงมีเนื้อหาในการต่อรองความรักกับเพศชาย
โดยเป็นการกระทำในสิ่งที่ผู้ชายทำได้แล้วสังคมมองว่าเป็น
เรื่องปกติ อาทิเช่น การหนีแฟนไปกินเหล้า การแอบไปมีกิ๊ก
จนถึงกระทั่งการเลี้ยงผู้ชายหรือชวนผู้ชายไปที่ห้อง เป็นต้น
การต่อรองเพศชายด้วยการทำพฤติกรรมเลียนแบบเพศชาย
หรือการทำตัวอสุระเหนือเพศชาย ทำให้รู้สึกถึงความเท่า
เทียมทางเพศ ความเป็นผู้หญิงอสุระ และแสดงให้เห็นถึง
การเป็นผู้หญิงสมัยใหม่

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษามหาบททางเพศของเพลงลูกทุ่งอินดี้ปัจจุบัน
พบว่าเพศชายมีอำนาจในการถ่ายทอดเนื้อหาผ่านเพลงลูกทุ่ง
อินดี้มากกว่าเพศหญิง ทำให้เนื้อหาของบางเพลงถูกถ่ายทอด
ออกมาให้เข้าข้างเพศชายเป็นส่วนใหญ่ และกดทับเพศหญิง

เป็นส่วนมาก นอกจากนี้ในบางบทเพลง ที่ผู้หญิงเป็นผู้ถ่ายทอดเอง ก็กลายเป็นตอกย้ำหรือกดทับเพศหญิงเองอีกด้วย ซึ่งในด้านของเนื้อหายังพบอีกว่าบทบาททางเพศของผู้ชายนั้น ถูกกล่าวถึงในเชิงบวกค่อนข้างมาก อาทิเช่น ความจริงใจ ต่อเพศหญิง ความเป็นหัวหน้าครอบครัว เป็นต้น โดยเมื่อเทียบกับเพศหญิงแล้วนั้นบทบาททางเพศของเพศหญิงจะถูกกล่าวถึงในแง่ลบค่อนข้างมาก อาทิเช่น การนอกใจผู้ชาย การเป็นคนหลายใจ การเป็นมือที่สาม และการแอบคนรัก ไปมีคนอื่น ซึ่งหากกล่าวถึงบทบาททางเพศในแง่บวกของเพศหญิงค่อนข้างพบได้น้อย ส่วนมากจะเป็นการกล่าวถึงเพศหญิงในมุมของความงาม อาทิเช่น เปรียบผู้หญิงเหมือนนางฟ้า เจ้าหญิง รจนา หรือนางไม้ เป็นต้น สะท้อนให้เห็นว่านางในการถ่ายทอดบทบาททางเพศของเพลงลูกทุ่งอินดี้ นั้นตกเป็นของเพศชาย โดยมีเนื้อหากดทับให้เพศหญิงนั้นดูเป็นคนไม่ดีในสังคม โดยการวิจัยครั้งนี้ พบเพศวิถีในรูปแบบความสัมพันธ์ของเพลงลูกทุ่งอินดี้ ทั้งหมด 3 รูปแบบ คือ เพศวิถีในความสัมพันธ์ระหว่างชายกับหญิง เพศวิถีในความสัมพันธ์ระหว่างลูกกับครอบครัว และเพศวิถีในความสัมพันธ์ของเพศทางเลือก

เพศวิถีในความสัมพันธ์ระหว่างชายกับหญิง เป็นความสัมพันธ์ที่สามารถพบได้มากที่สุด และบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ ที่มนุษย์ทุกคนล้วนแต่ปฏิบัติตามกรอบของในสังคม โดยมักจะถูกกำหนดด้วยพื้นฐานของความเป็นหญิงและความเป็นชาย ซึ่งลักษณะของความเป็นชายที่พบในเพลงลูกทุ่งอินดี้ จะมีลักษณะเป็นผู้ทุ่มเทความรักให้กับผู้หญิงจริงใจต่อคนรัก เป็นคนรักเดียวในเดียว และเป็นหัวหน้าหรือความหวังของครอบครัว ซึ่งในส่วนของเพศหญิงนั้นจะมีลักษณะ เป็นคนหลายใจ นอกใจฝ่ายชาย ความเห็นแก่ตัว รวมไปถึงความเป็นเมีย หรือความเป็นมือที่ 3 ตลอดไปจนถึงบทบาทที่แสดงให้เห็นถึงการกดทับทางเพศตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการนำเสนอบทบาททางเพศและเพศวิถีของความเป็นหญิงและความเป็นชาย โดยผ่านกระบวนการสร้างความเป็นจริงทางสังคมผ่านเพลงลูกทุ่งอินดี้ และเมื่อสังเกตจากจำนวนของผู้ขับร้องแล้วจะพบว่าเพศชายมีอำนาจมากกว่าในการนำเสนอเรื่องราวทางเพศ ทำให้เนื้อหาที่ถูกถ่ายทอดออกมานั้นเป็นการกดทับเพศหญิงและทำให้บทบาททางเพศของความเป็นหญิงถูกนำเสนอออกมาในเชิงลบค่อนข้างมาก โดยเมื่อเปรียบเทียบกับเนื้อหาที่นำเสนอถึงความเป็นชายแล้วจะพบอีกว่า เพศชายถูกนำเสนอให้เป็นเพศที่ถูกผู้หญิงกระทำไม่ดีใส่และเรียกร้องให้เพศชายเป็นเพศที่นำเสนอมากกว่าเพศหญิง ซึ่งทำให้เห็นว่ารูปแบบความสัมพันธ์ของความเป็นหญิงและความเป็นชายที่ถูกนำเสนอใหม่ในเนื้อหาของเพลงลูกทุ่งอินดี้ในปัจจุบัน

นั้นเป็นการสร้างความหมายใหม่ให้กับกับเพศวิถีของความ เป็นหญิงและความเป็นชาย หรือหักล้างเพศวิถีของทั้งเพศชายและเพศหญิงในแบบฉบับเดิมที่ถูกหล่อสร้างทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ กาญจนา แก้วเทพ (2543) และ นฤมล พันธุ์ประชา(2561). ที่ได้อธิบายเกี่ยวกับทฤษฎีการสร้าง ความเป็นจริงทางสังคมไว้ว่า มนุษย์ทุกคนจะมีโลกของความหมายล้อมรอบตัวเองอยู่ กล่าวคือความเป็นจริงที่ถูกสร้างขึ้นจากสิ่งประกอบสร้างทางสังคม โดยความหมายนั้นจะต้องถูกยอมรับในสังคมนั้น ๆ ด้วย ซึ่งคำว่า “โลกแห่งความหมาย” นักวิจัยด้านวัฒนธรรมศึกษาถือเป็นโลกที่มีบทบาทสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ เพราะความเป็นจริงมนุษย์จะใช้เวลาความหมายเพื่อเรียนรู้และตอบสนองต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัว โดยใช้วิธีการสร้างความเป็นจริงให้แก่โลกแห่งความหมาย

เพศวิถีในความสัมพันธ์ระหว่างลูกกับครอบครัว ของเพลงลูกทุ่งอินดี้ นั้น มักจะพบในบทบาทของครอบครัวคนอีสาน เพราะเพลงลูกทุ่งอินดี้ส่วนใหญ่จะมีต้นกำเนิดและถูกสร้างจากสังคมวัฒนธรรม ความคิด และความเชื่อของคนต่างจังหวัดเป็นหลัก ทำให้เนื้อหาที่สะท้อนออกมาผ่านเพลงลูกทุ่งอินดี้ นั้น มักเป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ บทบาทของครอบครัวคนอีสานมักจะมีลักษณะจน หรือไม่ได้รับโอกาสต่าง ๆ ไปจนถึงการมีต้นทุนในชีวิตที่ค่อนข้างต่ำ สะท้อนให้เห็นถึงโครงสร้างทางสังคมและความเท่าเทียมของประเทศไทยในแต่ละภูมิภาค นอกจากนี้ลักษณะของบทบาทลูกที่เกิดในครอบครัวอีสานมักจะถูกผูกติดกับการถูกฝาก ความหวังและการเป็นหัวหน้าครัว โดยเฉพาะในเพศชายจะพบว่า บทบาทของลูกชายที่มี ต่อครอบครัวของคนอีสาน โดยปรากฏผ่านเพลงลูกทุ่งอินดี้ นั้นจะมีลักษณะ คือการเป็นคนกตัญญูรู้คุณ การเสียสละต่อครอบครัว การเป็นหัวหน้าครอบครัว โดยถูกคาดหวังหวังจากครอบครัว และในมุมมองของผู้เป็นพ่อแม่แม่นั้นมักจะฝากความความหวังไว้กับลูกชาย โดยหวังว่าลูกชายจะนำพาให้ครอบครัวมีชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการนำเสนอบทบาททางเพศของลูกชายในภาคอีสานนั้น เป็นการเลือกนำเสนอเฉพาะด้าน เสมือนการสร้างหรือเลือกใช้ภาพเหมารวม (Stereotypes) ในการถ่ายทอดบทบาททางเพศผ่านเพลงลูกทุ่งอินดี้ โดยเลือกนำความคิด ความเชื่อ ของคนอีสานมาผลิตซ้ำ อาทิเช่นการยอมเสียสละตัวเองโดยการห่างจากบ้านเกิดมาเพื่อทำงาน เลี้ยงครอบครัว เท่ากับการเป็นลูกกตัญญูรู้คุณ เป็นต้น ซึ่งการดึงจุดเด่นบางอย่างมาเป็นภาพตัวแทนของคนอีสานนั้น ไม่ได้เพียงถูกผลิตซ้ำและสร้างภาพจำในกับคนอีสานในเพลงลูกทุ่งเท่านั้น แต่ยังคงพบภาพจำต่าง ๆ เหล่านี้ได้ในเรื่องต่าง ๆ อีกมากมาย โดยสอดคล้องกับทฤษฎีภาพเหมารวม ของสจิวต์ ฮอลล์ (Stuart Hall) อ่างโน นัตตา ธนทาน (2556) ที่ได้

อธิบายว่าภาพเหมารวม (Stereotypes) คือภาพที่ใกล้เคียงกับคำว่าภาพตัวแทน (Representation) เพราะการสร้างภาพเหมารวม นำมาซึ่งการใช้เพื่อบอกเล่าสิ่งใดสิ่งหนึ่งซ้ำ ๆ อย่างต่อเนื่อง หรือเรียกอีกอย่างก็คือการผลิตซ้ำ กล่าวโดยลักษณะคือ การนำจุดเด่นหรือลักษณะเด่นบางอย่างมาสร้างเป็นภาพตัวแทนของกลุ่มคนนั้น ๆ โดยสิ่งเหล่านี้จะทำให้เราเข้าใจง่ายขึ้น และสิ่งเหล่านี้ถูกสร้างภาพจำโดยการผลิตซ้ำ ๆ ในสื่อต่าง ๆ เป็นเวลายาวนาน ซึ่งกระบวนการของภาพเหมารวมนั้นจะนำคุณลักษณะภายนอก บุคลิก ค่านิยม อื่น ๆ มาผนวกกับภาพจำ และแสดงออกเป็นนัยหนึ่ง เพื่อใช้ตัดสินกลุ่มคนใดกลุ่มคนหนึ่ง โดยนอกจากนี้ความจน ที่ถูกนำเสนอ ยังสอดคล้องกับงานวิจัย ของเจตต์ คชฤทธิ์ (2556) ที่พบว่าความจนในสังคมไทยเป็นสิ่งที่มีความน่าสนใจ เกิดจากปัญหาเชิงโครงสร้างของสังคมไทยที่ไม่ถูกพัฒนา ทำให้ยาก ร้อง นักประพันธ์เพลง มักจะยกประเด็นความยากจนของสังคมไทย มาถ่ายทอดผ่านบทเพลงลูกทุ่ง โดยลักษณะของความจนที่นักประพันธ์สอดแทรกไว้ จนทำให้ไม่สามารถหลุดพ้นจากความจนได้ที่เป็นวันวน

เพศวิถีในความสัมพันธ์ของเพศทางเลือก หากกล่าวถึงบทบาทของเพศทางเลือกในเพลงลูกทุ่งนั้น ไม่อาจปฏิเสธได้เลยว่าเป็นเรื่องใหม่มาก เพราะหากศึกษาจากอดีตก็มักจะไม่มีพบเนื้อหาที่พูดถึงเพศทางเลือก หรือพบบ้างเป็นส่วนน้อย และในส่วนน้อยนั้นก็มักจะเป็นการถ่ายทอดเนื้อหาในเชิงลบ เชิงกตัญญูบทบาททางเพศ หรือเป็นการแซวเชิงสนุกสนาน มากกว่าการนำเสนอในเชิงบวก แม้ว่าปัจจุบันสังคมไทยจะเปิดรับเพศทางเลือกมากขึ้นแล้ว แต่บทบาทของเพศทางเลือกที่พบในเพลงลูกทุ่งอินดี้ นั้นยังคงยากที่จะถูกเปลี่ยนแปลง หรือนำเสนอในมุมมองใหม่ ๆ ทำให้เห็นว่าบทบาทของเพศทางเลือกในเพลงลูกทุ่งในปัจจุบันยังคงเป็นการนำเสนอเชิงการใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ เพื่อเป็นเครื่องมือในการต่อสู้กับความคิดและความเชื่อแบบเดิม ๆ ของคนในสังคม อาทิเช่นการใช้ปลาดุกรั้ว และปลาวาฬเป็นภาพตัวแทนในการถ่ายทอดเรื่องราวทางเพศ โดยมีเนื้อหาของการไม่สนใจความเป็นหญิงหรือความเป็นชาย ตามการสร้างคามหมายของสังคมหรือกฎหมายทางธรรมชาติ แต่สนใจในเรื่องของความรู้สึก ความชอบและความปรารถนา ตลอดไปจนถึงความพึงพอใจมากกว่า ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงเพศวิถีของกลุ่มเพศทางเลือก ว่ามีลักษณะของการดำเนินชีวิตที่กันตรงข้ามกับรูปแบบของสังคม โดยมีการสร้างกรอบความคิดเพศวิถีแบบใหม่ และพยายามต่อสู้กับกรอบแนวคิดเพศวิถีแบบเดิม ๆ ซึ่งสอดคล้องกับกาญจนา และพริศรา (2547) ที่ได้ให้ความหมายของคำว่า “เพศวิถี หรือ Sexuality” ว่าหมายถึง วิถีปฏิบัติที่เกี่ยวกับความปรารถนาทางเพศ หรือภาษากฎหมายล้านนาดั้งเดิม

เรียกว่า “ตัณหาอาลัย” โดยในแต่ละระบบสังคมนั้น ความปรารถนาทางเพศของปัจเจกบุคคลเป็นมากกว่าพฤติกรรมตามธรรมชาติ ว่าใครมีเพศสัมพันธ์กับใคร ที่ไหน อย่างไร แต่หมายรวมถึงความปรารถนาที่ดี ที่เหมาะสม การเกี้ยวพาราสี มโนทัศน์เกี่ยวกับคู่รักในอุดมคติ ฯลฯ จึงเป็นทั้งเรื่องการสร้างคามหมายทางสังคม เป็นเป้าหมายของการควบคุมทางสังคมและการเมือง และเป็นพื้นที่ของการยอมจำนนและการต่อสู้ในระดับปัจเจกชนจากที่กล่าวมาข้างต้น

นอกจากนี้การศึกษามุมมองทางเพศของเพลงลูกทุ่งอินดี้ปัจจุบัน ยังพบบทบาททางเพศอีกมากมายที่สะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคม และคุณภาพชีวิต รวมไปถึงแนวคิดและทัศนคติของคนไทยที่มีต่อเรื่องเพศ โดยแบ่งเป็น 4 บทบาทหลัก ๆ คือ บทบาทคู่รัก บทบาทของการถูกทิ้งและการนอกใจ บทบาทบุคคลต้นแบบ และบทบาทการต่อรองทางเพศ

บทบาทของคู่รัก บทบาทคู่รักเป็นหนึ่งในบทบาทที่ถูกถ่ายทอดผ่านเพลงลูกทุ่งมาทุกยุคทุกสมัย โดยในแต่ละยุคของเพลงลูกทุ่งก็จะมีเนื้อหาของคู่รักที่เปลี่ยนแปลงไป โดยขึ้นอยู่กับสภาพสังคมตลอดจนทัศนคติ ค่านิยม ของคนในยุคหนึ่ง ๆ โดยในปัจจุบันเพลงลูกทุ่งถูกพัฒนามาให้เป็นเพลงที่เข้าถึงได้ง่ายมากขึ้น ทั้งตัวเทคโนโลยีที่และความทันสมัยที่ง่ายต่อการใช้งาน ทำให้ทั้งคู่ส่งสารเนื้อหาของเพลงลูกทุ่ง และกลุ่มผู้ฟังเพลงลูกทุ่งสามารถเชื่อมต่อกันได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งบทบาทของคู่รักในเพลงลูกทุ่งอินดี้ สามารถแยกออกเป็น 2 ประเภท คือ คู่รักแบบหนุ่มสาว และคู่รักแบบสามีภรรยา (1) คู่รักแบบหนุ่มสาว ปัจจุบันศิลปินเพลงลูกทุ่งอินดี้มักเป็นวัยแรกรุ่น ซึ่งแตกต่างจากในอดีตที่ศิลปินมักจะเป็นตัวแทนของกลุ่มหนุ่มสาวชานา หรือกลุ่มหนุ่มสาวโรงงาน ทำให้เพลงลูกทุ่งในปัจจุบันได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในกลุ่มของวัยรุ่นด้วยกันเอง ลักษณะของบทบาททางเพศที่ปรากฏในเพลงลูกทุ่งอินดี้ จึงเป็นเรื่องราวที่สะท้อนความรัก ทัศนคติ ความคิด ของเด็กวัยรุ่น โดยเพลงเหล่านี้ มักจะมีเนื้อหาเชิงการแซว หรือหยอกล้อคนที่ชอบ ไปจนถึงการ ทะเลาะและประชดประชันกันแบบวัยรุ่น อาทิเช่น เพลงสตอรี่ซีเหงา เพลงเมามาย เพลงลิ้มดาว และเพลงคนอย่างเธอต้องเจอน้ำมันพราย เป็นต้น (2) คู่รักแบบสามีภรรยา มีลักษณะของบทบาททางเพศในอุดมคติ (Ideal Role) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทความเป็นเมียและความเป็นผัวตามความคาดหวังของสังคมไทย อาทิเช่น ผัวต้องทำหน้าที่เป็นหัวหน้าครอบครัวโดยการออกไปทำงานนอกบ้าน และเมียต้องทำหน้าที่ภายในบ้านทั้งหมดและดูแลแล้ว เป็นต้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า แม้ว่าสังคมจะมีการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด รูปแบบความคิดหรือความคาดหวังของสังคม

ก็จะถูกถ่ายทอดกันจากรุ่นสู่รุ่น โดยบุคคลทั่วไปในสังคม จะรับรู้และเข้าใจความหมายไปในทิศทางเดียวกัน แต่จะมีการตอบรับที่แตกต่างกัน ก็จะขึ้นอยู่กับทัศนคติส่วนตัว ซึ่งสอดคล้องกับ จำนงค์ และคณะ (2540) ที่ได้ให้ความหมายของบทบาทในอุดมคติ (Ideal Role) คือ บทบาทที่ถูกกำหนดไว้อย่าง ซึ่งเกิดจากความคาดหวังของบุคคลทั่วไปในสังคม และมีสถานะภาพหรือลักษณะเฉพาะให้ปฏิบัติ ซึ่งควรจะมีปฏิบัติแต่ในบางครั้งก็ไม่มีปฏิบัติ

บทบาทของการถูกทิ้งและการนอกใจ ลักษณะของการถูกทอดทิ้งและการนอกใจนั้น สามารถแบ่งออกเป็น บทบาททางเพศได้ 4 ลักษณะ คือ เพศหญิงเป็นฝ่ายถูกทิ้ง เพศชายเป็นฝ่ายถูกทิ้ง เพศหญิงเป็นฝ่ายนอกใจ และเพศชายเป็นฝ่ายนอกใจ ซึ่งบทบาททางเพศของการถูกทิ้งและการถูกนอกใจนั้น สามารถสรุปได้ว่าเพศหญิงเป็นเพศที่ถูกถ่ายทอดให้ดูแย่ในเพลงลูกทุ่งอินดี้ หรือถูกพูดถึงในเชิงลบ กล่าวคือเพศหญิงเป็นเพศที่ทำให้เพศชายเสียใจโดยการทิ้งฝ่ายชายไปมีคนอื่น และเมื่อเปรียบเทียบกับฝ่ายชายที่ถูกถ่ายทอดให้ดูน่าสงสารจากการถูกทอดทิ้ง ด้วยเหตุของความจน และรูปร่างหน้าตา เป็นต้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าในสังคมไทย อำนาจของชายเป็นใหญ่ยังคงได้รับการถ่ายทอดอยู่เสมอ โดยการใช้อำนาจของสื่อมวลชนในรูปแบบของเพลงลูกทุ่งมาเป็นเครื่องมือในการกดทับเพศหญิง โดยสร้างความหมาย ความคิด และถ่ายทอดทัศนคติออกมาในเชิงลบ ซึ่งสอดคล้องกับ กาญจนา แก้วเทพ (2543) ที่ได้อธิบายไว้ว่า สื่อมวลชนคือกลุ่มผู้มีอำนาจในการจัดวางโครงสร้างความเป็นจริงในสังคม (Structure) ทำให้สิ่งที่สื่อมวลชนสื่อสารออกไป จะเป็นโลกแห่งความหมายในการครอบคลุมคนในสังคม ให้มีความคิดแบบที่สื่อมวลชนนำเสนอออกไปได้ เช่นเดียวกับแนวคิดของกลุ่มทฤษฎีวิวัฒนาการที่เชื่อว่าสื่อมวลชนเป็นแหล่งกำเนิดและสร้างสรรค์วัฒนธรรมของสังคม

บทบาทบุคคลต้นแบบ เป็นการใช้อนุคคลต้นแบบในการเปรียบเทียบเรื่องราวของบทบาททางเพศในเพลงลูกทุ่งอินดี้ มักได้รับความนิยมเป็นมากในกลุ่มผู้ฟัง อาจเป็นเพราะภาพต้นแบบที่ใช้ในการเปรียบเทียบนั้น ถูกนำเสนอหรือสร้างความหมายให้ทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารเข้าใจตรงกัน อาทิเช่น เพลงนกเจ้า ที่ผู้ชายนั้นเปรียบตัวเองเป็นเงาะป่าบ้าใบ้ และเปรียบผู้หญิงที่ตนเองรักเหมือนรจนา ซึ่งเมื่อผู้ฟังที่มีการรับรู้และเข้าใจถึงการเปรียบเทียบ ก็จะรู้สึกตอบสนอง ว่าจริง ๆ แล้วเงาะป่าก็เปรียบเสมือนผู้ชายที่มีรูปร่างหน้าตาไม่ดี แต่หวังที่จะไปขอพรจนาซึ่งเปรียบเสมือนผู้หญิงที่มีรูปร่างหน้าตาดี เป็นต้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าสังคมไทยยังให้ความสำคัญกับบทบาทในอุดมคติ โดยการสร้างความหมายของตัวละครให้ตรงตามความคาดหวังของคนในสังคม เพื่อ

ให้คนในสังคมยึดเป็นแบบอย่างในการเลือกปฏิบัติตาม ซึ่งความหมายเหล่านี้มักถูกบันทึกลงในฉากหน้า หรือถูกฝังลึกลงไปในวันธรรมของแต่ละพื้นที่ โดยเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับบทบาททางเพศในเพลงลูกทุ่งอินดี้ จึงได้รับความนิยมและกลายเป็นการสร้างความเข้าใจและรับรู้ความหมายร่วมกันในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีภาพตัวแทน ของ สจ๊วต ฮอลล์ (Stuart Hall) (1997) ที่ได้อธิบายเรื่องภาพต้นแบบ (Archetypes) ว่าคือภาพที่ถูกบันทึกลงหรือฝังลึกไปในวัฒนธรรม ภาพต้นแบบจึงมีความชัดเจนและเห็นได้ชัดในสื่อต่าง ๆ อาทิเช่น วีรบุรุษ วีรสตรี พระเอก นางเอก ตัวร้าย เป็นต้น ซึ่งภาพต้นแบบเหล่านี้ เป็นค่านิยม ความเชื่อ ที่มาจากมายาคติทั้งสิ้น

บทบาทการต่อรองทางเพศ ความท้าทายของอำนาจทางเพศ หรือการต่อรองทางเพศถูกปรากฏขึ้นในเพลงลูกทุ่งอินดี้ อาจเป็นผลมาจากการถูกกดทับในการแสดงออกทางเพศ กล่าวคือ เพศที่พบการต่อรอง หรือสร้างคำถามเกี่ยวกับเรื่องเพศให้กับสังคม มักจะพบในกลุ่มของเพศหญิง และเพศทางเลือก ซึ่งบทบาทการต่อรองทางเพศถูกปรากฏขึ้นในเพลงลูกทุ่งอินดี้ อาทิเช่น เพลง เมามาย ซึ่งมีเนื้อหาในการต่อรองความรักกับเพศชาย โดยเป็นการกระทำในสิ่งที่ผู้ชายทำแล้ว สังคมมองว่าเป็นเรื่องปกติ อาทิเช่น การหนีแฟนไปกินเหล้า การแอบไปมีกิ๊ก จนถึงกระทั่งการเลี้ยงผู้ชายหรือชวนผู้ชายไปที่ห้อง เป็นต้น การต่อรองเพศชายด้วยการทำพฤติกรรมเลียนแบบเพศชายหรือการทำตัวอิสระเหนือเพศชาย ทำให้รู้สึกถึงความเท่าเทียมทางเพศ ความเป็นผู้หญิงอิสระ และแสดงให้เห็นถึงการเป็นผู้หญิงสมัยใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของทับทิม ชัยชนะ (2559) ที่พบว่าบทบาทของผู้หญิงสามัญในเพลงลูกทุ่งร่วมสมัย สะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับผู้หญิงสมัยใหม่ ที่ต้องต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงของสังคมอยู่ การเปลี่ยนแปลงจึงทำให้เพศหญิง มีบทบาทและอำนาจในการต่อรองกับเพศชายมากขึ้นกว่าในอดีต จึงสะท้อนผ่านเพลงลูกทุ่งถึงอำนาจในการต่อรองของเพศหญิงได้อย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “บทบาททางเพศในเพลงลูกทุ่ง” เป็นงานวิจัยที่ผู้วิจัยมุ่งจะศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับเพลงลูกทุ่งในปัจจุบัน ซึ่งผู้วิจัยมองว่าบทบาททางเพศเป็นเรื่องใกล้ตัวที่น่าสนใจในการศึกษา ทำให้จึงเกิดเป็นงานวิจัยชิ้นนี้ขึ้น และสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไปสามารถจะศึกษา เพิ่มเติมในประเด็นดังต่อไปนี้

1. การศึกษาบทบาททางเพศในงานวิจัยชิ้นนี้เป็นการศึกษาเฉพาะตัวเนื้อหาของเพลง โดยงานวิจัยชิ้นต่อไปสามารถ

ศึกษาให้ลึกขึ้น โดยการศึกษา ผู้ผลิต/นักแต่งเพลง เพิ่มเติมเพื่อให้ทราบถึงเจตนาในกระบวนการสร้างความหมายของของบทบาททางเพศในเพลงลูกทุ่ง

2. สามารถต่อยอดการศึกษาเกี่ยวกับธุรกิจเพลงลูกทุ่งอินดี้ ว่ามีกลยุทธ์ในการสื่อสารและพัฒนาธุรกิจอย่างไรในยุคที่ใคร ๆ ก็สามารถเป็นศิลปินหรือนักแต่งเพลงเองได้

3. การศึกษาผู้รับสาร (audience) ในการศึกษาเฉพาะผู้รับสารในการฟังเพลงลูกทุ่งอินดี้ โดยเป็นการศึกษาเชิงปริมาณ เพื่อทราบถึงเหตุผลและปัจจัยในการฟังเพลงลูกทุ่งอินดี้ และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการทำธุรกิจเพลงลูกทุ่งอินดี้ได้ในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา แก้วเทพ. (2543). **สื่อสารมวลชน: ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เอ็ดดิสันเพรสโปรดักส์ จำกัด. z

กาญจนา แก้วเทพ และ พริศรา แซ่ก้วย. (2547). **เพศวิถี : วันวาน วันนี้ และวันพรุ่งนี้ ที่จะไม่เหมือนเดิม**. กรุงเทพฯ : ศูนย์สตรีศึกษา.

จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ และคณะ. (2540). **ความคาดหวังของผู้บริหาร บุคลากร และนักศึกษาต่อบทบาทการส่งเสริม การบริหารงานเอกสาร ข้อมูลทางวัฒนธรรมของสถาบันวัฒนธรรมศึกษากัลยาณิวัฒนา บัณฑิตานี**. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

จินตนา ดำรงค์เลิศ. (2533). **วรรณกรรมเพลงลูกทุ่ง**. กรุงเทพฯ: สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เจด็จ คชฤทธิ์. (2556). **ความยากจนในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่ง: มุมมองและข้อสังเกตบางประการ**. ฉบับที่ 2. ปทุมธานี:มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ทับทิม ชัยชนะนะ. (2559). **บทบาทของผู้หญิงสามัญในเพลงลูกทุ่งร่วมสมัย**. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ทัศนวิศิน ฐุสรานนท์. (2559). **การศึกษา เรื่อง พัฒนาการในการสื่อสารของเพลงลูกทุ่งผ่านการเล่าเรื่องตามค่านิยมของสังคมไทยจากอดีตสู่ปัจจุบัน**. กรุงเทพฯ: นิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

นฤมล พันธุ์ประชา. (2561). **ผู้หญิงชนบทในเพลงลูกทุ่งของ ต่าย อรทัย**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

พันธกานต์ มานนท์. (2559). **การสื่อสารภาพตัวแทนของผู้หญิงชนบทในเพลงลูกทุ่ง ที่ขับร้องโดย ต๊กแตน ชลดา**. กรุงเทพฯ: คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

นัดดา ธนทาน. (2556). **การวิเคราะห์ศึกษาภาพเขียนมนุษย์ของทิวศักดิ์ ศรีทองดี ระหว่าง ปี พ.ศ 2540-2554**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร

วันเฉลิม ใจสุข. (2561). **ความรักในบทเพลงลูกทุ่งไทยของต๊กแตนชลดา**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ศิริพร กรอบทอง. (2541). **วิวัฒนาการของเพลงลูกทุ่งในสังคมไทย พ.ศ. 2481- 2535**. กรุงเทพฯ: อักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย